

Světlik

svět libereckých knihoven

*bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.*

Kniha roku Libereckého kraje

Členka rady kraje Květa Vinklátová předala 23. dubna v naší knihovně ocenění vítězům soutěže „Kniha roku Libereckého kraje“, jež hodnotí mimořádné nakladatelské počiny se vztahem k Libereckému kraji.

Odborná porota, složená z představitelů Libereckého kraje a ze zástupců kulturního a literárního života, v letošním roce udělila ceny v těchto kategoriích:

V kategorii Populárně naučná literatura knize **Česká Lípa. Město na Ploučnici**. Knihu sestavil kolektiv autorů a obšírně a důkladně se věnuje historii a současnosti města.

V kategorii Beletrie a poezie byla oceněna kniha vzpomínek libereckého filozofa a etika Jana Šolce **Žít v Liberci**. Kniha byla v loňském roce představena čtenářům ve Velkém sále naší knihovny.

Václav Dvořák, pedagog Technické univerzity v Liberci, získal ocenění v kategorii Literatura pro děti a mládež, učebnice za svoji knihu **Písečníci a bludný asteroid**. Je to science fiction pro větší děti, velmi hezky ilustrovaná a nápaditá kniha.

V kategorii Monografie, výtvarná publikace pak ocenění získala kniha **Jan Nepomuk hrabě Harrach – ze života českého kavalíra**, jejímž autorem je Jan Luštinec, bývalý ředitel Krkonošského muzea v Jilemnici. Na výpravné publikaci pracoval řadu let a zúročil v ní své dlouholeté znalosti a zkušenosti.

Cenu čtenářů, kteří měli možnost v letošním roce hlasovat pomocí facebookových stránek, získala kniha **Výlety po Hodkovicích nad Mohelkou aneb 10 let Cesty za poznáním**, která obdržela neuvěřitelných 391 hlasů.

Zvláštní cena Libereckého kraje za mimořádný přínos v oblasti literatury byla udělena **Miloši Zapletalovi**, českému spisovateli literatury pro mládež, skautskému redaktorovi a činovníkovi za mimořádné zásluhy v oblasti regionální literatury. Kdo by neznal autorovu Velkou encyklopedii her, která formovala množství dětí na letních táborech a nejen to, pomocí her se děti učily i morálním zásadám, které pan Zapletal nenásilnou formou dětem vštěpoval.

Všem vítězům soutěže gratulujeme a Vám, milí čtenáři, doporučujeme nejen knihy vítězné, nýbrž i všechny zbývající přihlášené tituly, neméně kvalitní a zajímavé. Jejich přehled naleznete na stránkách Libereckého kraje <https://kultura.kraj-lbc.cz/kniha-roku>.

K výběru vítězných publikací přidám svůj pohled jako členky poroty. Bylo velmi těžké vybrat vítězné publikace. Katalog k výstavě Jana Měříčky v liberecké Galerii Lázně byl pro některé z nás také favoritem, stejně jako graficky zdařilá a typicky regionální publikace Barbory Kulhavé o historii ponikelských perliček a o jejich ruční výrobě, kterou je nutné také vyzdvihnout. Není možné opomenout ani román Jaroslava Rudiše Český ráj v kategorii beletrie nebo i druhou knihu Karoliny Francové ze série Purpurová noc, fantasy odehrávající se v Liberci.

Ale porota samozřejmě nemohla ocenit všechny knihy. Proto se naše knihovna snaží oslovit regionální autory a představit jejich tvorbu na autorských čteních. Všechny knihy je možné si v knihovně půjčit, to je samozřejmé.

Jako ředitelka krajské knihovny vítám nápad paní radní Vinklátové ocenit každým rokem knihy a autory, kteří se zabývají regionální tematikou. Soutěž tak může napomoci čtenářům najít knihu, o které by třeba nevěděli. Naopak může zviditelnit dobré publikace a jejich někdy až příliš skromné autory. Libereckému kraji v pořádání soutěže **Kniha roku** patří nesporně prvenství – nevím o jiném kraji, který by podobnou soutěž s regionální tematikou pořádal.

Blanka Konvalinková

Obsah

SVĚT libereckých knihoven.....	2
<i>Z knihovny</i>	<i>2</i>
<i>Ohlédnutí za rokem 2018.....</i>	<i>2</i>
<i>Letní uzavření hlavní budovy knihovny.....</i>	<i>11</i>
Akce v knihovně	12
<i>Se Čtyřlístkem kolem světa.....</i>	<i>12</i>
<i>Dva dny s pohádkou.....</i>	<i>15</i>
<i>Noc s Andersenem.....</i>	<i>20</i>
<i>Jen tak Mimochodem</i>	<i>21</i>
<i>Na jedné lodi – workshop, vernisáž, výstavy</i>	<i>22</i>
<i>Cesta do středu kraje.....</i>	<i>24</i>
Tvoří knihovníci a přátelé knihovny	25
<i>H. Langrová: Básně.....</i>	<i>25</i>
Z regionu	25
<i>Čtenář roku 2019 v Libereckém kraji.....</i>	<i>25</i>
SVĚT veletrhů a soutěží	28
<i>XVII. ročník Literární soutěže Nadace škola brou.....</i>	<i>28</i>
<i>M. Kozáková Pospíšilová: Odvaha a strach</i>	<i>33</i>
SVĚT libereckých autorů.....	35
<i>M. Kozáková Pospíšilová: Jen tak.....</i>	<i>35</i>
<i>M. Sekyra: Mimochodem.....</i>	<i>36</i>
<i>Host Světliku – W. Przeczek: Uvnitř příběhu.....</i>	<i>37</i>
SVĚT mladé literatury.....	39
<i>P. Matějka: Hořký marcipán.....</i>	<i>39</i>
SVĚT kritického myšlení.....	41
<i>Běsi Dodo Gombára</i>	<i>41</i>
<i>Cenná monografie</i>	<i>43</i>
<i>Naše sebrané trable.....</i>	<i>45</i>
<i>Bouře A. N. Ostrovenského a A. Peškově.....</i>	<i>46</i>
SVĚT Kruhu autorů Liberecka	47
<i>Ve sborníku Krajina našich slov 2019 se představí dvacet českých a saských autorů</i>	<i>47</i>

Redakční rada:

Marek Sekyra [KAL]

Blanka Konvalinková, Eva Štátná, Libor Schiffner [KVK]

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci [KVK] spolu s Kruhem autorů Liberecka [KAL] jako účelové tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Projekt je podpořen Fondem kultury a cestovního ruchu.

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Ohlédnutí za rokem 2018

Milí čtenáři a návštěvníci naší knihovny, v předchozím čísle našeho časopisu jsme se stručně věnovali důležitým nebo zajímavým aktivitám a projektům uskutečněným v loňském roce. Pojďme si nyní podrobněji představit i další zajímavosti z činnosti knihovny.

Kompletní Výroční zprávu Krajské vědecké knihovny v Liberci najdete na našich webových stránkách:

<https://www.kvkl.cz/o-knihovne/zakladni-o-knihovne/vyrocní-zpravy.html>.

1. NOVÉ SLUŽBY, ZAJÍMAVOSTI ZE SLUŽEB

„Nová“ Hudební knihovna po dvou letech

Před více než rokem a půl jsme otevřeli renovovaný prostor Hudební knihovny, která začala fungovat v novém konceptu. Oddělení stále nabízel dosavadní standardní služby, jako je půjčování nosičů s hudbou, not, časopisů nebo knih s hudební tematikou.

Větší prostor však dostaly stále více žádané audioknihy. Nabídl jsme také společenské hry k vypůjčení a rozšířili nabídku filmů. Pracovníci oddělení připravovali zajímavé propagační akce (např. Pohlázení pro oči a uši, tematické výstavy apod.). V průběhu roku probíhaly v dopoledních hodinách hudební programy pro mateřské a základní školy nebo workshopy znakového jazyka, odpoledne jsme vítali účastníky volnočasových programů Vrátko k muzice nebo Mozkohraní.

Statistické výstupy ukazují nárůst návštěvnosti Hudební knihovny, což potvrzuje, že změna koncepce oddělení v roce 2017 byla krokem správným směrem.

Příprava na zavedení RFID technologie

V rámci projektu IROP, o němž jsme již psali, byl zahájen proces přechodu na RFID technologii, tj. nový systém pro půjčování a ochranu knihovního fondu. Dosud používané čárové kódy budou nahrazeny RFID čipy, jejichž používání významně urychlí proces půjčování, umožní ve větší míře samoobslužné půjčování a zlepši ochranu našich dokumentů. Proces výměny (lepení) čipů bude probíhat během roku 2019. Zároveň jsme získali dva nové biblioboxy, které nahradily stávající, již opotřebované bibliobox před knihovnou.

Máme svého maskota

V sobotu 1. prosince v rámci Dne pro dětskou knihu jsme pokřtili nového maskota Knihovny pro děti a mládež. Loutku chlapečka vytvořil výtvarník

Ivan Antoš podle své vlastní předlohy. Ve veřejné anketě určené pro dětské čtenáře jsme z 350 získaných návrhů nakonec vybrali návrhy dva a z nich bylo vytvořeno celé jméno: *Antonín Libroslav Bichlár*. Jméno vystihuje jak spojitost s autorem, panem Antošem, tak s knihami a knihovnou. S maskotem Toníkem se děti budou setkávat v průběhu programů nebo návštěv knihovny.

Spolučtení ve francouzštině

Od února se mohli v knihovně pravidelně scházet milovníci francouzského jazyka – každou sudou středu od 15 do 18 hodin probíhalo ve Studijní knihovně „*spolučtení*“ ve francouzštině.

Paní Helena Semeráková z Alliance Française Liberec nabízela svou pomoc těm, kteří si chtěli přecíst něco z francouzské literatury nebo časopisů, ale nebyli si jisti svojí znalostí francouzštiny.

Prostor byl i pro popovídání nebo nahlédnutí do našeho francouzského literárního fondu. Službu v průběhu roku využilo 25 zájemců.

Komiksová anketa

Od poloviny června do poloviny října probíhala na webových stránkách, v prostorách knihovny a v rámci veletrhu EDUCA tzv. „komiksová anketa“. Jejím účelem bylo zmapovat, zda a jak často si čtenáři komiks půjčují, o jaké tituly a série mají zájem a nakolik jsou s aktuální nabídkou knihovny spokojeni. A jaké byly výsledky? Z celkového počtu 127 respondentů necelá polovina (40,2 %) preferuje americký komiks, ten byl následovaný komiksem japonským (22,8 %) a českým (19,7 %). Na základě výsledků ankety knihovna dokoupila čtenáři poptávané tituly. Naši aktuální nabídku považuje za uspokojivou více než polovina hlasujících (62,2 %), téměř třetina (26,8 %) pak dosavadní výběr komiksu ohodnotila na výbornou.

E-knihy

V průběhu roku 2018 stoupl zájem o výpůjčky e-knih. Mohli jste vybírat tituly z nabídky krásné a populární naučné literatury od firem Flexibooks a eReading.cz nebo odborné knihy od firem EBSCO a Taylor & Francis. Nejvíce jste si v elektronické podobě půjčovali titul Hana od Aleny Mornštajnové, druhé místo obsadilo Veselí Radky Treštíkové a třetí místo získal Deník japonské manželky od Veroniky Ageiwy.

Krátce z dalšího dění v Odboru služeb

Zaznamenali jsme zvýšený zájem o vzdálené registrace. K 31. 12. 2018 bylo evidováno celkem 34 čtenářů, kteří se registrovali vzdáleně a využívají naše elektronické informační zdroje.

Byl zaznamenán mírný nárůst zájmu o donáškovou službu (tj. donáška knih imobilním čtenářům a seniorům). V průběhu roku jsme uskutečnili 12 cest a celkem 104 návštěv.

Intenzivně jsme se věnovali spolupráci se školami – knihovnu navštívilo 441 tříd ze základních škol (celkem 9 797 žáků). Zároveň byly realizovány další tradiční programy pro veřejnost (Sobotní pohádky, Literární klub, Z pohádky do pohádky a další).

2. SPOLUPRÁCE SE STATUTÁRNÍM MĚSTEM LIBEREC – POBOČKY A MĚSTSKÁ FUNKCE KNIHOVNY

Na provoz městských poboček a městskou funkci knihovny dlouhodobě přispívá statutární město Liberec (SML). V roce 2018 jsme ze strany SML opět pocítovali již několik let patrnou významnou podporu, která byla vyjádřena zvýšeným finančním příspěvkem na provoz poboček a akvizici pro městskou funkci knihovny. Velmi děkujeme zástupcům SML za vstřícný postoj a snahu podpořit činnost knihovny.

Díky této podpoře jsme mohli uskutečnit některé finančně náročnější akce, jako bylo např. pořízení nového vybavení na pobočku Vesec, kde došlo ke

kompletní výměně knihovních regálů, výpůjčního pultu, bylo dokoupeno další drobné vybavení (např. stoličky, paravan apod.). Pobočka Králův Háj získala nový výpůjční pult, několik nových knihovních regálů, venkovní lavičku u vchodu do knihovny nebo venkovní ukazatel. Zájem čtenářů o služby na pobočkách byl v roce 2018 stabilní – mírně vzrostl počet registrovaných čtenářů, návštěvníků a výpůjček. Pevně věříme, že tento pozitivní trend bude pokračovat i v dalším období.

Svémi aktivitami pobočky významně obohacují kulturní a vzdělávací program knihovny. Kromě workshopů pro základní školy lze v nabídce najít celou řadu zajímavých programů – za zmínku stojí např. adventní a velikonoční tvoření, kurzy trénování paměti pro seniory nebo pravidelné přednášky a setkávání zahrádkářů. Program se snažíme přizpůsobovat cílovým skupinám v daných lokalitách. Na některých pobočkách převládají akce pro děti, na jiných pro dospělé.

3. DOPLŇOVÁNÍ A ZPRACOVÁNÍ KNIHOVNÍHO FONDU

V roce 2018 bylo na nákup (trvalá akvizice) a zprostředkování (e-vý-

půjčky) informačních zdrojů pro hlavní budovu a všechny pobočky vynaloženo **4 351 094,53 Kč**. V této částce jsou zahrnuty výdaje na nákup fyzických dokumentů (knihy, periodika, zvukové dokumenty, filmy, mapy, hudebniny, společenské hry), ale také předplatné databází nebo platby za e-vypůjčky.

Částka na pořízení knihovního fondu vynaložená v přepočtu na jednoho obyvatele činila 36,07 Kč. Touto částkou splnila naše knihovna doporučený standard pro oblast tvorby knihovního

fondu, který činí 30–45 Kč na 1 obyvatele.

Kromě zajišťování nákupu dokumentů dostupných v běžné distribuční síti se nám podařilo několik zajímavých akvizic. Za zmínku stojí nákup faksimilií biblí přeložených do češtiny vydaných německým nakladatelstvím Ferdinand Schöningh.

Soubor obsahuje mimo jiné nejstarší úplný český překlad bible – rukopisnou Leskovecko-dráždanskou biblí ze 14. století, která shořela v roce 1914 při

Knihovna v číslech (2018)

19 507 registrovaných čtenářů využilo alespoň jednou některou ze služeb knihovny (z toho na 1. místě s 38 % „ekonomicky aktivní“ čtenáři, druhé a třetí místo obsadily shodně s 22 % děti do 15 let a studenti středních a vysokých škol)

335 253 osob fyzicky navštívilo naši knihovnu (včetně návštěvníků kulturních a vzdělávacích akcí)

413 310 osob nás navštívilo virtuálně (online služby)

626 080 vypůjček dokumentů jste u nás uskutečnili

1 236 kulturních a vzdělávacích akcí proběhlo v naší knihovně

24 210 nových dokumentů jsme pro Vás nakoupili knihy, časopisy, zvukové (knihy, filmy, noty, e-knihy, hry...)

59 hodin týdně jsme pro Vás měli otevřeno

V souvislosti se statistikami musíme – i když neradi – konstatovat, že dlouhodobě dochází k postupnému snižování počtu registrovaných čtenářů (tj. těch, kteří měli v daném roce platnou registraci a alespoň jednou využili některou ze služeb knihovny určených pro registrované čtenáře) a k poklesu počtu vypůjček fyzických dokumentů. Tento stav je v souladu s celosvětovým trendem, kdy klesá zájem o vypůjční služby knihoven. Důvodů ale může být více, jako např. demografický vývoj. K mírnému zvýšení došlo v počtu návštěv kulturních a vzdělávacích akcí, zvyšuje se také zájem o e-knihy, zaznamenali jsme také mírný vzestup zájmu o služby našich poboček. Naší snahou je tento trend když ne zvrátit, tak alespoň zastavit, a k tomu směřuje řada našich projektů.

ostřelování belgické Lovaně německou armádou.

Dalším zajímavým získaným dokumentem je publikace *Komenský a Finspöngský rukopis*, který knihovně věnovala švédská historička českého původu Blanka Karlsson. Publikace shrnuje její třicetiletý komeniologický výzkum ve Švédsku.

4. KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

V roce 2018 proběhlo v prostorách knihovny celkem 1 236 kulturních a vzdělávacích akcí, z toho 52 výstav. Programy navštívilo 39 165 osob všech věkových kategorií, tj. o 1 568 více než v roce 2017. V tomto výčtu zaují-

mají významné postavení akce pro děti a mládež realizované jak v hlavní budově, tak na našich šesti pobočkách – zúčastnilo se jich více než 10 000 dětí.

Propagace knihovny a čtenářství

V březnu jsme se tak jako každý rok zapojili do celostátní kampaně *Březen – měsíc čtenářů (BMČ)*. Různými způsoby jsme se snažili lákat do knihovny stávající i nové čtenáře – mezi oblíbené se zařadily akce Pohlazení pro oči a uši, Rande naslepo, Noc s Andersenem, S baterkou do knihovny. V průběhu roku jsme zapojili také do říjnové kampaně Týden knihoven, listopadového Dne pro dětskou knihu, spolupracovali jsme v projektu Knížka pro prvňáčka.

Ve dnech 11.–13. října 2018 jsme měli možnost prezentovat se na veletrhu vzdělávání a pracovních příležitostí **EDUCA MYJOB 2018**. Společně se stovkou škol a firem jsme v Home Credit Areně v Liberci mohli představit knihovnu, její služby a hlavně nabídku pro budoucí středoškoláky.

V sobotu 28. července jsme se představili v pro nás netradičním prostředí – na hudebním festivalu Benátská. Náš stánek, ve kterém jsme se snažili představit knihovnu jako zajímavé místo pro trávení času, navštívila spousta zájemců – někteří nadšení, jiní překvapení, ale všichni plni zájmu.

Připojili jsme se k projektu Databáze knih nazvanému *Čtenářská výzva*. Po celý rok s námi více než 100 čtenářů četlo a plnilo úkoly. Na konci roku jsme pak tři z nich odměnili pěknými cenami z knihovny.

Přednáškové cykly, zajímavé individuální přednášky a kulturní projekty

Nabídkou pořadů uváděných v roce 2018 chtěla knihovna upozornit na významná výročí roku 2018, zprostředkovat dětským i dospělým návštěvníkům

kontakt se současnými osobnostmi a plnit roli „*prostředí celoživotního vzdělávání*“. Cílem bylo také zacílit na etickou kultivaci návštěvníků knihovny a přispět k průběžnému zkvalitňování činnosti knihovny a nabídky jejích služeb veřejnosti.

Tradiční součástí programu tvořily hudební pořady, a to zejména přednáškové cykly **Letem světem populární**

hudby s Janem Prchalem a **Hudební pořady** s Vladimírem Hrdinou. Ve spolupráci s pracovištěm Národního památkového ústavu v Liberci jsme připravili zajímavé přednášky na aktuální témata v rámci několikaletého cyklu *Památky kolem nás*, z nichž některé připomněly 100. výročí republiky. S velkým ohlasem se tradičně setkaly cestovatelské přednášky, které nás zavedly do různých zajímavých koutů světa. Uvedeny byly také dva pořady z cyklu *O Jizerských horách* (Jizersko-horské filmy s Pavlem D. Vinklákem, *Moje poutě do Hejnic* s Markem Řeháčkem).

Díky finančním prostředkům získaným z dotačního programu Odboru regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury ČR jsme mohli uvést několik pořadů s tematikou 100. výročí

republiky – např. *Co se nosilo v době první světové války, České spolky a říjen 1918 v Liberci ad.*

Aktivity z oblasti literatury a čtenářství

18. a 19. 4. 2018 pořádala knihovna ve spolupráci s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci, Fakultou sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze a Labyrintem věd(ění) – univerzitou prvního věku ve spolupráci s Národní knihovnou a SciVií, z. s. konferenci Současnost literatury pro děti a mládež. 16. ročník byl věnován odkazu Oty Hofmana v literatuře a filmu.

V květnu byla pro znalce a příznivce literatury opět připravena literární vycházka, tentokrát na téma *Za minutu zvoni!*. Na pěti netradičních místech v oblasti Barvířská – Keilův vrch předčítali herci Divadla F. X. Šaldy z vybraných knižních titulů.

Z dalších aktivit chceme zmínit spolupráci při pořádání kvalifikačního kola *SLAM POETRY*, pravidelné diskusní pořady Literární středy v knihovně nebo projekt Spisovatelé do knihoven.

Další zajímavé programy

Ve středu 5. 9. jsme poprázdňinový provoz knihovny zahájili veleúspěšnou akcí. Přímou v prostorách knihovny sledovalo na 350 účastníků veřejnou debatu Českého rozhlasu Plus s názvem *FAKE NEWS: lež, nebo svoboda slova?*. Moderátor ČR Plus Michael Rozsypal se svými hosty Norou Fridrichovou,

Ondřej Neffem nebo Daliborem Špokem a diváky diskutoval o tom, jestli můžeme brát fake news jako lži, nebo jestli představují svobodu slova.

V roce 2018 uspořádala Krajská vědecká knihovna celkem 52 výstav různého zaměření a rozsahu. Dle jejich povahy je možné je rozdělit na výstavy

vzdělávací, dále výstavy fotografií a výstavy maleb, plastik nebo loutek. Více informací o proběhlých výstavách je k dispozici ve Výroční zprávě.

Vzdělávací aktivity

Činnost knihovny byla ve velké míře ovlivněna snahou rozvíjet vzdělávací funkci knihovny – ať už formou ne-

formálního vzdělávání určeného mateřským, základním a středním školám (jako doplnění školní výuky), profesním skupinám (pedagogové, knihovníci) nebo prostřednictvím nabídky vzdělávacích cyklů a pořadů pro širokou veřejnost.

Materské a základní školy mohly vybírat z rozsáhlé nabídky programů zahrnující základní seznamovací lekce, čtenářské dílny, tematické besedy, hudební workshopy a další typy programů (např. workshop znakového jazyka, workshop Hrajeme si a přemýšlíme). V roce 2018 byla nabídka doplněna o několik nových workshopů – např. Papuchalk Petr, Všivák, Legenda o Sally Jones, Katapult, Prázdniny blbce č. 13 a další. Mezi nejúspěšnější se řadí také hudební workshop Muzikohrátky, který probíhal v prostorách Hudební knihovny. Nabídku programů využily téměř všechny liberecké školy, ale i školy z okolních obcí. V průběhu roku do knihovny zavítalo **506 tříd** z celkovým počtem žáků **11 113**.

Středním (a případně vysokým) *školám* jsme nabídli celkem 15 programů rozdělených do 5 tematických bloků – exkurze, práce s informacemi a informačními zdroji, literatura, dějiny a hudba. Uskutečněno bylo celkem **53 programů**, kterých se zúčastnilo **1 325 studentů**. Nejvíce tříd absolvovalo základní exkurzi po knihovně (29), vyhledávací workshop Najdu, co hledám (8) nebo přednášky k regionální literatuře (7). Překvapil nás také zájem o novinku roku 2018 – tzv. „citační workshop“ – který absolvovalo 7 tříd.

Nezapomněli jsme ani na seniory. V rámci cyklu *Moderní senior aneb*

Začít není nikdy pozdě proběhlo během podzimu několik seminářů pro seniory zaměřených na různé oblasti problematiky IT. *Virtuální univerzita 3. věku* v průběhu roku otevřela 3 kurzy. V prvním pololetí se jednalo o přednášky České dějiny a jejich souvislosti II. Druhé pololetí bylo věnované tématům Gian Lorenzo Bernini – genius evropského baroka a Dějiny odívání III. Studium VU3V v roce 2018 absolvovalo celkem 45 studentů.

Vzdělávání pedagogů – projekt NAKAP LK I.

Od 1. 7. 2018 v knihovně funguje *Metodické centrum pro podporu čtenářské gramotnosti*, které vzniklo v rámci projektu Libereckého kraje Naplňování Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Libereckého kraje I. Metodické centrum se zaměřuje na zvyšování dovedností pedagogů základních

a středních škol v rozvoji čtenářské gramotnosti a podporu pedagogů v aktivitách, jež přispívají ke zvýšení úrovně čtenářské gramotnosti žáků a studentů.

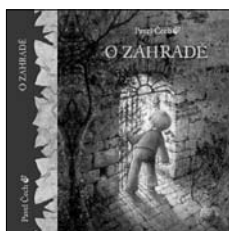
5. PROJEKTY, GRANTOVÁ POLITIKA

V roce 2018 se podařilo získat dotace nebo sponzorské příspěvky na uskutečnění projektů ve výši 547 889 Kč. Dalších 192 731 Kč hradila knihovna z vlastního rozpočtu jako spoluúčast.

Nejdůležitějším projektem roku 2018 byl již několikrát představený projekt **Knihovna Liberec – zkvalitnění ochrany a zpřístupnění knihovního fondu a jeho prezentace** podpořeného z Integrovaného regionálního operačního programu.

V prosinci 2018 skončil česko-německý projekt **Prostor učení**, ve kterém spolupracovaly univerzitní knihovny z obou stran hranice a naše krajská knihovna. Projekt byl realizován díky dotaci z přeshraničního Programu na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko.

Úspěšně proběhly dva projekty na podporu čtení osob se speciálními potřebami. Díky podpoře programu Knihovna 21. století (Ministerstvo kultury ČR), Fondu zdraví (Statutární město Liberec)

a spolku Anaon mohla vzniknout webová aplikace / znakovníka, resp. alternativní verze ve znakovém jazyce původně tištěné knihy Pavla Čecha

O zahradě. Znakokniha slouží zejména neslyšícím čtenářům.

V roce 2018 se také rozrostla knihovnička pro nevidomé a slabozraké děti. V pořadí již 17. zvukovou knihu, tentokrát knihu Ivony Březinové *Útěk Kryšpína N.*, načtli děti z celého Libereckého kraje společně s herci pražský divadel Andreou Elsnarovou, Janem

Battěkem a Svatoplukem Schullerem. Vydání knihy finančně podpořil Nadační fond Českého rozhlasu ze sbírky Světluška, Nadační fond Lasvit a Ministerstvo kultury ČR.

V průběhu roku jsme byli úspěšní také s několika žádostmi do dotačních programů statutárního města Liberec a mohli jsme tak realizovat celou řadu zajímavých kulturních a vzdělávacích programů, např. cyklus tvořivých workshopů pro děti a prarodiče nebo série přednášek Volte knihovnu, její program vás nezklame!. Školním třídám byly určeny přednášky na téma bezpečného chování v prostředí internetu.

V neposlední řadě je důležité připomenout projekt S knížkou do života – Bookstart, který se snaží o rozvoj čtenářské gramotnosti u nejmenších dětí, resp. zaměřuje se zejména na rodiče.

Dana Petřýdesová

Letní uzavření hlavní budovy knihovny

Krajská vědecká knihovna v Liberci oznamuje svým uživatelům a návštěvníkům, že hlavní budova knihovny bude z důvodu rekonstrukce vnitřních prostor v letních měsících pro veřejnost kompletně uzavřena, a to v termínu **od 1. června do 31. srpna 2019**.

V rámci projektu **Knihovna Liberec – Zkvalitnění ochrany a zpřístupnění knihovního fondu a jeho prezentace** (číslo projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_027/0007244), financovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Integrovaného regionálního operačního programu, budou v průběhu letních měsíců v knihovně realizovány úpravy, které ovlivní a zkvalitní nejenom ochranu knihovních fondů, ale také způsoby jejich prezentace a zpřístupnění. Cílem projektu je zvýšení dostupnosti vybraných dokumentů – probíhá restaurování, digitalizace fondů – a celkové zvýšení komfortu uživatelů v prostorách pro veřejnost. Podrobnější informace o projektu jsou umístěny na webu knihovny a Libereckého kraje.

Konkrétně budou v létě prováděny následující práce: rekonstrukce světlíku nad půjčovnami, rekonstrukce klimatizace v depozitáři vzácných tisků, vytvoření tiché studijní zóny, rekonstrukce toalet pro veřejnost, výměna koberec, přechod na RFID technologie umožňující modernější a efektivnější ochranu dokumentů i samoobslužné půjčování.

Po dobu realizace projektu v letních měsících poskytne knihovna svým

uživatelům dočasně prodloužení výpůjční lhůty pro vrácení dokumentů. Objednávky ze skladů a půjčoven v hlavní budově nebude možné během uzavření vyřizovat, výdej rezervací bude však po domluvě umožněn na vybrané pobočce. Všem čtenářům bude prodloužena platnost registrace o 3 měsíce.

Od 1. května knihovna dočasně navyšuje limity maximálního počtu vypůjčených dokumentů a vyzývá své čtenáře, aby si na léto včas vypůjčili dostatečný počet titulů.

Během letních měsíců mohou čtenáři využívat služeb **městských poboček knihovny**. Ty budou během uzavření hlavní budovy zásobovány větším množstvím žádaných knih a denního tisku. K dispozici uživatelům budou v rozšířené otevírací době pobočky **Králův Háj, Vesec a Ruprechtice**. Pobočka Kunratická bude mít v květnu a červnu z technických důvodů omezený provoz, během letních prázdnin bude uzavřena. Pobočky Machnín a Rochlice budou v měsíci červnu otevřeny dle své běžné otevírací doby, poté ale uzavřeny.

Veškeré informace o službách a omezeních provozu knihovny včetně otevírací doby poboček v letních měsících naleznete na www.kvkl.cz/leto.

Všem uživatelům a návštěvníkům se omlouváme za případné komplikace a věříme, že s výsledkem letních prací budou spokojeni.

Blanka Konvalinková

Akce v knihovně

Se Čtyřlístkem kolem světa

Poslední úterý čtenářského měsíce března se hodinu po zavření knihovny zase děly věci. Děti v doprovodu rodičů vybaveny baterkami a dobrou náladou se rozhodly strávit večer na výpravě ztemnělou knihovnou. Téma letošní dětské „Baterky“ rámovala dvě výročí – pět set let první cesty kolem světa Fernãa Magalhãese a padesátka českého komiksu Čtyřlístek.

Hned v úvodu děti dostaly pas Třesko-prsk a placku s obrázkem, který určoval příslušnost k družstvu – Fifinka, Myšpulín, Bobík, Pindřa a Pipi punčochatá. Zatímco se děti toulaly knihovnou a potkávaly se se známými i méně známými postavami dětských příběhů

s cestovatelským námětem, rodiče byli odvedeni do Velkého sálu. A rozhodně nezaháleli. Jejich úkol byl jasný – do prázdných bublin komiksu starších příběhů Čtyřlístku měli dopsat vlastní příběh. Děti na toulkách sbíraly za správné odpovědi dílek závěrečného obrázku z komiksu, který po návratu z výpravy doplnily k rodiči vytvořenému příběhu.

Všichni se dobře bavili a užili si cestování i tvoření. Tradiční březnová dětská „Baterka“ se opět vydařila a všichni účinkující se již těší na listopadovou „Baterku“, která je určena dospělým.

Kateřina Trojanová

Poklad na ostrově

Petr Pan

Malý princ

Baron Prášil

Muminci

Pinda, Fifinka, Myspulín, Bobík

*Velký Bobek aneb Epochální jízda trávící
soustavou člověka*

Ve velkém sále se pracovalo...

...i kempovalo

Společná fotografie

Dva dny s pohádkou

Ve dnech 19. a 20. března 2019 proběhl 17. ročník konference *Současnost literatury pro děti a mládež*, který připravila Krajská vědecká knihovna v Liberci ve spolupráci s Katedrou českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci, zastupovanou Mgr. Kateřinou Váňovou, Katedrou germanistiky Pedagogické fakulty UK, zastupovanou PhDr. Tamarou Bučkovou, Ph.D., a Labyrintem věd(ění) univerzitou prvního věku – ve spolupráci s Národní knihovnou a SciVií, z. s., zastupovaným doc. PhDr. Ondřejem Hníkem, Ph.D. Tématem konference se stal „Klíč k pohádce“.

První konferenční den 19. března, moderovaný PhDr. Janou Čenkovou, Ph.D., a PhDr. Tamarou Bučkovou, Ph.D., byl věnován vědeckým příspěvkům, které pokryly všechna dílčí témata: „Pohádka – tradice vs. současnost“; „Proměna čtenářského zájmu o pohádky“; „Pohádka – literární žánr vs. filmové adaptace“; „Trivialita a kýč v pohádkových příbězích“; „Nové boje o pohádku z pohledu současných ideologií (genderové, feministické apod.)“; „Terapie pohádkou“.

Na úvod konference pronesli združení čestní hosté: doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc., rektor Technické univerzity v Liberci, a prof. RNDr. Jan Pícek, CSc., děkan Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL. Za Krajskou vědeckou knihovnu v Liberci konferenci zahájila Mgr. Blanka Konvalinková. Za Statutární město Liberec připojil úvodní slovo náměstek primátora PhDr. Ivan Langr a za zřizovatele, tj. za Liberecký kraj, pozdravil návštěvníky konference Mgr. Bc. Martin Féna.

Role úvodních řečníků se ujali ti nejvíce povolaní: doc. PhDr. Hana Šmahe-

úvodní slovo: Blanka Konvalinková

lová, CSc., (TUL) a Prof. Mgr. Jaroslav Provazník (DAMU). Provedli účastníky složitým **labyrintem pohádek**, žánrovým spektrem, tématy a základními pravidly. Poukázali na to, jak pravidla určují stavbu i fungování tohoto nadčasového literárního žánru, recepčně jdoucího napříč generacemi a vyvolávajícího kontinuální pozornost vědců i tvůrců.

V příspěvcích Hany Šmahelové a Jaroslava Provazníka zazněla cenná reflexe specifických rysů pohádek. Těch, které se ukázaly jako konstantní, i které byly v průběhu času modifikovány, a přinášejí s sebou řadu dalších otázek.

O problematice zászvěti velmi zajímavě promluvila Mgr. Eva Markvartová, Ph.D., (UK), která se soustředila zejména na ruské pohádky, a doplňovala je specifickými rysy zászvěti v pohádkách německých. Příspěvek nazvaný **Onen svět v pohádkách** se stal konkrétním rozvedením jedné z dílčích problematik pohádkového labyrintu představeného v úvodu. Byl cennou hloubkovou sondou do tématu, z pohledu literární vědy nepříliš frekventovaného.

Doc. Mgr. Radek Malý, Ph.D., (UJEP, UK) pohovořil o vztahu mezi legendou a pohádkou na příkladu různých verzí hamelského Krysaře. Ten se v různých podobách objevuje jak v legendách s univerzální adresností textu, tak v simplifikovaných pohádkových tvarech určených dětských čtenářům. V příspěvku **Krysař mezi pověstí a pohádkou** předstředl varianty této legendy nejen v komparaci německé a české

literatury, ale i v literaturách dalších jazyků. Literární verze Krysaře doplnil informacemi o jeho nejznámějších filmových a divadelních adaptacích.

PhDr. Tamara Bučková, Ph.D., (UK) ve svém příspěvku **Jsou dnes princezny a spolu s nimi pohádky už „mega out“?** využila všech dílčích témat konference k představení pohádkové prózy vzniklé na motivy stejnojmenné hry od rakouských autorů Martina Letgeba a Lászlá Varvasovského. Za zajímavou lze mj. považovat informaci o tom, že úspěšný příběh s netradiční hrdinkou vznikl na základě workshopů tvořivé dramatiky v Sárském zemském divadle a sekundárně tak otevřel otázku Jak zacházet s pohádkou?, která se může jevit v odlišném světle ze strany tvůrců i dětí v roli jejich primárních adresátů.

V odlehčené notě pokračovala také Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D., (UHK), když promluvila na téma **Nonsensev**

pohádky Aloise Mikulky, které představila ve vyčerpávajícím a přitom svižně podaném přehledu umně doplněném miniaturními ukázkami z textů.

Dopolední blok zakončil příspěvek **Mgr. Pavlína Lišovské** (Centrum dětského čtenářství Knihovny Jiřího Mahena v Brně) **Když pohádky rebelují**, v němž byla představena celá řada netradičních, pro příznivce klasických pohádek, rozporuplných pohádkových knížek či příběhových próz s pohádkovými motivy s důrazem na žánr obrázkové knížky. Tématem příspěvku se stal pohádkově avantgardní pohled na dnešní svět, který se z pohledu recepce může jevit jako atraktivní a invenční při konfrontaci dětských světů se světem dospělých. Sporná zůstává otázka literárních kvalit, která se někdy vytráčí...

V odpoledním bloku byla pozornost napřena nejprve směrem k anglické lite-

ratuře a potom na sever. **PhDr. Kamila Vráňková, Ph.D.**, (JČU) se v referátu s názvem **Beowulf a pohádky Terryho Jonese: Proměna obrazu a funkce hrdiny** věnovala porovnání obrazu hrdiny ve staroanglickém eposu a moderních pohádkách. Soustředila se na proměny vztahu mezi hrdinou, nepřítelem a okolním světem, funkcí boje a zápasu a významu postavy draka. Účastníci konference ocenili mj. také možnost nahlédnout do prezentovaných textů v jazyce originálu i překladech.

PhDr. Alice Sukdolová, Ph.D., (JČU) se v příspěvku nazvaném **Vliv pohádky a severské mytologie v dětské próze** zabývala srovnáním dvou textů Neila Gaimana *Spáčka a vřeteno* a *Odd a mraziví obři* na základě vlivů a adaptace klasické pohádky a jejich proměn v současné britské próze. Hlavním tématem spojujícím obě prózy adresované dětským čtenářům je cesta hrdiny

a proces spojený s přechodovými rituály. Pozornost byla věnována také interpretaci prostoru a krajiny obou děl doprovázených ilustracemi Chrise Riddella.

Svůj prostor na konferenci našly také osobnosti významných autorů spojených se severskou literaturou. **Mgr. Luisa Nováková, Ph.D., (MU)** se ve svém příspěvku **J. R. R. Tolkien a pohádka** zabývala žánrovým vymezením pohádky v tvorbě tohoto anglického spisovatele, kterého lze bezesporu považovat za jednoho z nejproslulejších tvůrců fantasy. Příspěvek zahrnoval jak teoretické názory spisovatele na žánr pohádky, tak shrnutí analýz vybraných děl.

Příspěvek **Mgr. Heleny Březinové, Ph.D., (UK)** nazvaný **Andersen – pohádka, která zlidověla**, byl věnován životu a charakteristice pohádkářské tvorby nekorunovaného krále pohádky, přinesl shrnutí zásadních míst nově vydané monografie *Slavíci, mořské víly a zuby*, která v letošním roce získala nominaci Zlaté stuhy v kategorii teorie a kritika (umění) pro mládež. Pozornost byla věnována také přehledu a kvalitě překladů Andersenových pohádek do češtiny.

Druhá část odpoledního programu se soustředila na recepční aspekty pohádky – nejprve z pohledu práce s nejmenšími čtenáři a později z pohledu univerzálního čtenáře pohádek. Byla zmíněna také pohádka jako prvek společenské katarze.

Mgr. Hana Matulová (MU) v příspěvku **Mají dnešní předčtenáři klíč k veršované pohádce?** seznámila posluchače s výsledkem studie zabývající se porozuměním textu pohádek, na

*Tamara Bučková, hlavní moderátorka
a spoluorganizátorka konference*

příkladu knížky *Dvakrát sedm pohádek* od Františka Hrubína.

Mgr. PhDr. Kateřina Lohrová, Ph.D., (ZČU) připomněla psychologickou podstatu pohádkových příběhů – jejich postav, motivů, hodnotového systému a společenského poslání, zdůraznila jejich význam spočívající v základu dětského porozumění světu a žánr pohádky přiblížila jako nepominutelný klíč – bez ohledu na věk – k nám samým.

Mgr. Kamila Klímová (UK) se ve vstupu s názvem „Pohádka“ upředena z historie věnovala aspektům pohádek jako jednoho z rysů autorského stylu současných románů pro děti a mládež, obracejících se do historie a zčásti čerpajících i ze vzpomínek.

Bc. Benjamin Schneider (UK), který program přednášek prvního konferenčního dne uzavíral, se v příspěvku nazvaném **Moc pohádek** soustředil na knížku současného německého autora Rolanda Küblera s názvem *Pohádky měsíčního kamene*. Analýzu pohádkových motivů spojil s akcentem na postavu vypravěčů šířících paradigma pohádek jako společenský vzorec navozující etické modely chování platné pro jednotlivce i lidskou komunitu.

Z účasti na konferenci se z pracovních důvodů omluvila **PhDr. Eva Brázdová Toufarová** (UP), která se přihlásila s příspěvkem **Povídám, povídám pohádku**. Zacílil na pohádky psané na území Nizozemska. Písemná podoba se objeví ve sborníku konference.

Zájem vzbudila výstava, umístěná před konferenčním sálem, tematicky zaměřena na knihy k teorii pohádek, knihy

spisovatele Hanse Christiana Andersena a knihy vztahující se k jednotlivým příspěvkům prvního konferenčního dne.

V průběhu obou konferenčních dnů pomáhaly s prezencí studentky Technické univerzity v Liberci, jimž patří velké poděkování. Kromě prezence, pomoci s orientací a rozdáváním propagačních materiálů Libereckého kraje, města Liberce, Technické univerzity a Krajské vědecké knihovny v Liberci, nabízely zájemcům starší čísla sborníků z minulých konferencí. Rovněž zajišťovaly prodej časopisu *Dějiny a současnost tohoto roku* a monografii Heleny Brezinové *Slavíci, mořské víly a bolavé zuby*.

V podvečerních hodinách prvního konferenčního dne proběhly doprovodné akce konference. Autorské čtení **Václava Dvořáka** z románu *Písečníci a bludný asteroid*, které se stalo invenč-

ním setkáním libereckého spisovatele i vědce z TUL s dětskými čtenáři a jejich rodiči, a s účastníky konference, ať již to byli knihovníci nebo literární vědci. Druhou doprovodnou akcí byla možnost navštívit cestopisnou přednášku o Namibii.

Druhý konferenční den, 20. 3. 2019, byl orientovaný prakticky. Dílčí teoretické problémy pohádek se staly námětem workshopů. Účastníci konference si mohli sami vyzkoušet, jak je aplikovat v učitelské i knihovnické praxi. Tipy dostali od lektorů – **MgA., Mgr. Gabriely Zelené Sittové** (DAMU), která vedla workshop tvořivé dramatiky s názvem **Proměna pohádkových motivů a dramatická výchova**, a **doc. PhDr. Ondřeje Hníka, Ph.D.**, (UJEP, PedF UK, Labyrint věd(ění)), nabízejícího literárně-didaktický workshop nazvaný **Hravé vstupy do žánru pohádky v literární výchově**. V závěru se obě skupiny spojily, aby se účastnily workshopu **Pohádky, legendy, mýty a jejich použití v pozitivní psychologii** vedeného **PhDr. Janem Svobodou** (OSU) a na vlastní kůži vyzkoušely některé psy-

chologické techniky. Zatímco první dva jmenované workshopy byly plné rad a cvičení, psychologický workshop mířil na každého účastníka zvlášť a byl cennou studnicí podnětů založenou na principu konfrontace pohádkových archetypů a vlastního života.

Letošní konference, opět určená odborné veřejnosti, zejména pedagogům, knihovníkům a studentům, ale i všem znalcům a milovníkům právě tohoto žánru, se zúčastnilo v obou dnech okolo 150 účastníků. Bez sebemenšího zaváhání ji lze považovat za velmi úspěšnou akci, která naplnila všechny své cíle. Stala se motivací k dalším konferenčním setkáním v Liberci, které se, hnané motorem času, rychle ubírá k 18. ročníku a tedy dospělosti.

„V pohádkových příbězích a v osudech jejich hrdinů je člověk po staletí v symbolické podobě konfrontován s obtížemi a nebezpečími, kterým je sám v životě vystaven.“ Marie-Luise von Franz

PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.
Pedagogická fakulta UK Praha

Noc s Andersenem

V pátek 29. 3. 2019 se Knihovna pro děti a mládež opět připojila k celostátní akci Noc s Andersenem a připravila pestrý program pro dětské čtenáře. Zúčastnilo se jí celkem 26 dětí ve věkovém rozmezí 6–12 let.

Během Noci s Andersenem si děti vyzkoušely jaké to je, přespát mezi knihami a vidět knihovnu v jiném „světle“.

Na úplném začátku si děti vybraly místo k přespaní, lehce se posilnily napečenými dobrotami a program mohl vypuknout. V úvodu programu proběhla zábavná seznamka, při které se děti více poznaly a lehce rozpohybovaly.

Poté je čekal náročný, leč zajímavý program. Téma letošního roku bylo „Cesta

kolem světa“. Prvním úkolem bylo vypátrat poklad, který se skrýval na tajném místě. Všechny úkoly, které děti během večera plnily, se týkaly knih. Po úspěšném vypátrání pokladu se děti přesunuly do Velkého sálu, kde je čekalo loutkové představení O líné princezně v podání LD Spojáček.

Přesto, že se večer krátil a řada dětí začala zmáhat únava, všechny děti pro-

budil program „Hrajeme si, přemýšlíme“, u kterého se dozvěděly řadu zajímavých poznatků a vyzkoušely několik fyzikálních i chemických pokusů.

Na dobrou noc nemohla chybět čtená pohádka, při které děti postupně záležaly do svých spacáků a upadaly do hlubokého spánku.

Kateřina Vítková

Jen tak Mimochodem

Básnická sbírka Jen tak Mimochodem, společný počin regionálních autorů Moniky K. Pospíšilové a Marka Sekyry, byla představena 16. dubna 2019 v Krajské vědecké knihovně v Liberci.

Autoři kromě vybraných veršů obsažených ve sbírce představili také

střípky ze své nejnovější, dosud nezveřejněné básnické tvorby. Čtení hrou na širokou paletu více i méně známých hudebních nástrojů doprovodil mladý umělec z Jablonce nad Nisou, Jakub Nitsche, který vhodně zvolenými rytmy a melodiemi umně podtrhl

poetickou atmosféru večera. U následné autogramiády pak zašumělo slibované šampaňské...

Slavnostního křtu se mimo jiné zúčastnil také Otto Hejnic, dlouholetý člen

Kruhu autorů Liberecka, jehož první dojmy z publikace si můžete přečíst v předchozím čísle.

Monika Kozáková Pospíšilová

Na jedné lodi – workshop, vernisáž výstavy

Lidský život je plný náhod a jednou takovou náhodou se na podzim stalo, že mi kamarád Luděk vyprávěl o neuvěřitelných obrazech pocházejících od lidí s mentálním postižením, kteří docházejí do pražského Ateliéru radostné tvorby na Letné. Art brut jak vystřižené z encyklopedie! Co autor, to úplně jiný svět, jiné motivy, jiná technika, jiné barvy. Slovo dalo slovo a domluvili jsme s jedním z lektorů Otto Kouwenem výstavu v Krajské vědecké knihovně v Liberci (2.–29. 4. 2019). K té nám byl nabídnut workshop, kde se měli setkat výtvarníci „z běžného světa“ s těmi „s jiným náhledem“.

Dobrou myšlenku se podařilo realizovat a 8. 4. 2019 od 14.00 se sešlo v improvizovaném ateliéru (normálně v konferenční místnosti KVK) cel-

kem 25 zájemců o společný workshop. Někteří přijeli i z nedalekého okolí (Hodkovice n. M., Horní Maxov), jiní došli z libereckých zařízení, která

o lidi s mentálním handicapem pečují. Z druhé strany spektra přišly studentky Univerzity 3. věku v Liberci, které navštěvují výtvarný obor. Workshop vedl Otto Kouwen.

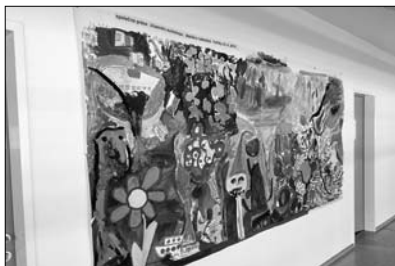
Prvním zadáním bylo vytvořit portrét svého souseda po levici – to by ještě nebylo tak náročné, ale po pěti minutách si celé osazenstvo na povel vyměnilo výtvary, takže každý pokračoval v rozdělané práci svého souseda. Po dalších pěti minutách následovala další výměna. Hotové malby jsme rozkládali na výstavu (a doschnutí) na zem a část jsme umístili do již postavené výstavy v předšálí ve 2. poschodí. Dalším zadáním ve stejném formátu „předávání“ bylo nakreslit zvíře a poté ještě květinu. Účastníci malovali s obrovskou chutí a nasazením. Po pauze došlo na společný obraz, téma nejprve nebylo konkretizováno, až postupně vykrytalizovalo do *libereckých motivů*. Kolem

stolu se pohybovalo místy i tísnilo několik malířů, každý svou technikou přispěl k celkovému rázu obrazu. Na něm lze najít jak Ještěd v několikerém

provedení včetně lanovky, také radnici a knihovnu, teplárnu i tramvaj, ale též parník na vodě a vizionářsky i sochu svobody krčící se pod obrovskou květinou. Obraz byl věnován knihovně. Nyní je vystaven na galerii 0 a je vidět z Všeobecné půjčovny.

Při zahájení samotné výstavy, které následovalo po workshopu, se projevila spontaneita výtvarníků s handicapem: slova se ujala paní Dagmar Filípková, která má na výstavě několik svých děl, a převyprávěla svůj osobní příběh včetně žhavé současnosti, kdy hraje divadlo, a přidala hned jednu kramářskou píseň z pohádky, kterou budou hrát další den v mateřské školce. Ke slovu se dostal i kunsthistorik Luděk Lukuvka, který několika větami propojil a zařadil do kontextu vystavené obrazy i Ateliér samotný a jeho umělce. Do konce vernisáže zůstalo už jen pár statečných, když už i jahody a sušenky došly, což ale neubralo na radosti z příjemného a smyslného odpoledne.

Z ohlasů: „... pan xxx maloval dosud jen domečky, krásné, ale vždy jen domečky, tady jsme zjistili, že umí i zvířátka a kytky...“

Olga, U3V: „Za sebe musím říci, že jsem se soustředila jenom na to, jak maluji já, takže jsem v podstatě vše, co ke mně dorazilo, přemalovala svým stylem. Těch 5 minut, než se poslal obrázek dalšímu, mi prostě nestačilo na to, abych nejprve navnímalala předešlého „umělce“ a pokračovala v „duchu jeho tvorby“. Což si myslím, že by byla pro mě obohacující zkušenost. Ale jako celkový nápad, sedět u stolu všichni dohromady a povídat si u práce fungovalo.“

Martina Sanetrníková

Cesta do středu kraje

Všem zvědavým příznivcům putování oznamujeme, že 24. června 2019 budou zveřejněna pravidla zábavně naučného kvízu, který navazuje na podzimní soutěž **Místa a lidé**. Ačkoliv tou dobou bude hlavní budova knihovny uzavřena, vše se dozvíte na webu nebo facebooku knihovny.

Tvoří knihovníci a přátelé knihovny

Hana Langrová / Básně

MÁMA 1977

Dvě holčičky rychle po sobě,
snívá a nepraktická matka,
studující otec.

Ve dne kolotoč,
v noci žehlím pleny
a pomáhám studovat.
Bezbřehá radost,
nesmírná únava.

To zvládnou!
Zvládnou to?

BABIČKA 2019

Vcházím,
Ba Ba Ba, usměje se
a utíká ke mně na vratkých nohách.
Rychle ji zvedám ze země
a беру do náruče.
Tisknu ji k sobě,
celá se rozzáří

a sebere mi brýle...

*Hanka Langrová, bývalá knihovnice,
toho času šťastná babička.*

Z regionu

Čtenář roku 2019 v Libereckém kraji

V sobotu 23. března 2019 byl v Krajské vědecké knihovně v Liberci slavnostně vyhlášen Čtenář roku Libereckého kraje 2019. Tradice vyhlašování Čtenáře roku byla založena v roce 2011 jako jedna z výrazných aktivit knihoven, které jsou pořádány v rámci kampaně Březen – měsíc čtenářů.

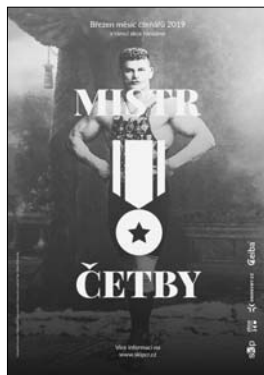
Obvykle základním kritériem pro výběr Čtenáře roku bývá počet výpůjček konkrétního čtenáře za uplynulý rok a celková návštěvnost. Dalším významným kritériem může být i zapojení čtenáře do aktivit knihovny, účast na jejich akcích apod. O udělení titulu Čtenář roku v daném místě nakonec

rozhoduje knihovna samotná a ta také nominuje svého kandidáta do krajského „klání“. Hlavním cílem této naší aktivity je posilovat společenský význam a prestiž četby a ocenit ty, kteří služby knihoven nejvíce využívají.

Kampaň Březen – měsíc čtenářů, jejíž součástí je i projekt Čtenář roku,

vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR a akci v Krajské vědecké knihovně zaštiťuje její regionální organizace ve spolupráci právě s Krajskou vědeckou knihovnou.

Letos jsme chtěli ocenit nejlepšího čtenáře roku – MUŽE. Podle loňského průzkumu čtenářství se opět prokázalo, že ženy čtou daleko více než muži, a my chceme muže ve čtenářství podpořit!

Do letošního projektu Čtenář roku se v Libereckém kraji přihlásilo 9 knihoven (Jablonec nad Nisou, Železný Brod, Liberec, Turnov, Česká Lípa, Doksy, Cvikov, Semily a Svijany) a většina z nominovaných se zúčastnila i slavnostního vyhlášení, na které je doprovodili zástupci či zástupkyně jednotlivých knihoven, nechyběli ani rodinní příslušníci.

Letošní vyhlášení čtenáře roku proběhlo za účasti hejtmana Libereckého kraje Martina Půty, Ing. Květy Vinklátové, členky rady kraje pro řízení rezortu kultury, památkové péče a cestovního ruchu, a ředitelky Krajské vědecké knihovny v Liberci Mgr. Blanky Konvalinkové. Přítomní muži nominovaní

na ocenění obdrželi diplomy a dárky, které věnoval jednak Liberecký kraj, jednak Regionální organizace SKIP Libereckého kraje. Liberecká iQlandia věnovala vstupenky do iQparku i iQlandie, Národní památkový ústav věnoval vstupenky na zámky a hrady ve své správě a vstupenky věnovalo i liberecké Divadlo F. X. Šaldy. Mezi dárky nechyběly ani poukázky na nákup knih do libereckého Knihkupectví Fryč.

Program slavnostního vyhlášení byl doplněn uměleckým vystoupením Marka Sýkory, herce Naivního divadla Liberec, i zábavnou formou vedeným literárním kvízem, do kterého se spontánně zapojili všichni nominovaní čtenáři i přítomní hosté.

*Martin Půta, hejtmán Libereckého kraje,
a Blanka Konvalinková, ředitelka
KVK v Liberci*

Přestože všichni nominovaní muži obdrželi diplom s titulem Čtenář roku, absolutním vítězem a tedy Čtenářem roku 2019 Libereckého kraje se stal pan PaedDr. Petr Bergman, kterého nominovala Městská knihovna Česká Lípa. Pan Petr Bergman navštěvuje Městskou knihovnu v České Lípě téměř denně, účastní se i jejích dalších akcí, jako jsou přednášky i univerzita 3. věku. Několik přednášek pro Klub 60+ realizoval dokonce sám, kdy prezentoval své bohaté cestovatelské zážitky.

Čtenář roku 2019 Libereckého kraje postoupil do celostátního kola, ve kterém vybral Svaz knihovníků a informačních pracovníků vítěze celostátního. Ten byl oceněn dne 7. 4. 2019 v rámci vyhlášení literárních cen Magnesia Litera a stal se jím JUDr. Viktor Böhm z chebské knihovny. Pan Böhm

má na svém kontě neuvěřitelných 897 výpůjček, které stihl v průběhu 52 návštěv knihovny. Chebskou knihovnu navštěvuje velmi rád a také se těší na její plánovanou moderní přístavbu.

Všem oceněným „Čtenářům roku 2019“ upřímně blahopřejeme!

PhDr. Dana Kroulíková
RV SKIP Libereckého kraje

Nadace škola hrou

XVII. ročník Literární soutěže

Nadace škola hrou a iQLANDIA, o. p. s., uspořádaly již XVII. ročník literární soutěže o hodnotné ceny. Kmotrem soutěže byl Jan Šolc – čestný občan města Liberce, pedagog, uznávaný demokrat a bývalý poradce prezidenta Václava Havla. Vyhlášení výsledků se uskutečnilo 21. 3. 2019 (na Mezinárodní den poezie a Mezinárodní den loutkového

divadla) ve 13.00 hod. v iQLANDIA Liberec. Součástí slavnostního vyhlášení byla vědecká show na téma **Kniha – z čeho se skládá a jak funguje**. Zvláštní ceny vyhlásily též: iQLANDIA, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Knihkupectví a antikvariát Fryč, Centrum Babylon a Nadace škola hrou.

Martina Kutíková

kategorie ZŠ

pořadí	jméno	název práce	škola
1.	Jan Alexander Roháč	Rum a maliny	ZŠ Holice
2.	Elena Zámečnicková	Proč je dobré mít fyziku	Gymnázium Olomouc Hejčín
3.+ zvláštní cena iQLANDIE	Jana Bejčková	Fyzika	MŠ a ZŠ Hejnice
4.	Julie Desová	Proč mě (ne)baví fyzika	Gymnázium T. G. Masaryka Zastávka
5.	Eliška Beránková	Proč by mě měla bavit fyzika	ZŠ akademika Heyrovského, Chomutov
zvláštní cena KVK v Liberci	Věra Polášková	Fyzika mi nic neříká	ZŠ Chrastava

kategorie SŠ

pořadí	jméno	název práce	škola
1. + zvláštní cena Centra Babylon	Iva Matějů	Proč mě (ne)baví fyzika	Gymnázium a Obchodní akademie Pelhřimov
2.	Noemi Ježková	Zbytek nějak okecáš	Táborské soukromé gymnázium a ZŠ s. r. o., Tábor
3.	Bernhard Tangler	Naštěstí mě při lezení nejistil Newton	Slovanské gymnázium Olomouc
4.	Adéla Koštejnová	Proč mě (ne)baví fyzika	Gymnázium Mimoň
5.	Tereza Homolková	Relativně (ne)fyzikální poezie	SZŠ a VOŠZ Boženy Němcové 482, Mladá Boleslav

Rum a maliny

1. místo / kategorie ZŠ

Jan Alexander Roháč

(věnováno tátovi)

Dva staří přátelé seděli na břehu tmavozeleného zrcadla starého zaplaveného lomu. Jejich přátelství trvalo od dětství, ačkoli je život zanesl docela jiným směrem. Jednoho k poezii, druhého k vědě. Dokázali spolu mlčet, dokázali se i hádat. Přesto nikdy nevynechali ani jediné setkání. Tiše sledovali poklidnou hladinu, chránění chladivou velikostí mechem porostlých skal.

„Jak vlastně vnímáš svůj život?“ promluvil náhle básník.

„Jako nakloněnou plošinu,“ odvětil vědec bez dlouhého rozmyšlení. „Kloužeme dolů po strmém srázu směrem ke konci bytí, aniž bychom svůj pád dokázali jakkoli ovlivnit. Čím víc boulí naše plošina má, tím pomalejší se nám pád zdá. To proto je náš život plný karambolů a nesnází. Pokud by byl hladký jako samet, zdálo by se nám, že ubíhá příliš rychle. Čas je nutné měřit mírou prožitku.“

„Na světě je tolik krásných věcí. Jen je třeba je hledat. Ty pak dokážou uhladit boule a zpomalit pád. Podívej, třeba rosa. Je jako slzy víly. Smutné, že musí ukončit svůj noční tanec.“

Vědec se zachmuřil nad naivitou přítele a ihned ho opravil: „Rosa je jen vodní pára, která se srazí do podoby kapek, když se střetne s listem, jehož teplota je nižší, než rosný bod okolního vzduchu.“

„Ty nikdy neuvěříš v zázraky? Třeba v teplý vánek, který dokáže ochladit rozpálené čelo a uklidnit poraněnou duši? Jako když ti maminka v dětství pofoukala odřeně koleno. Dospělé už matky nekonejší. Proto máme vítr, který nám ve zlých časech připomene, že nejsme sami.“

„Vítr je pouze proudění vzduchu v atmosféře,“ odvětil vědec podrážděně. „Tak jako je duha jen lom světla ve vodních kapkách a ne odraz křídel andělů. Proč zase začínáš se svými pohádkami?! Nejsme už děti.“

Básník se odmlčel, ale necítil se uražený. Na to znal svého přítele příliš dobře. Rozhlížel se po poklidné kráse neposkvrněné přírody starého lomu, pozoroval kapradím vyzdobené hradby skal, až se jeho pohled zastavil na nekonečné temnotě noční oblohy.

„Podívej se na tu krásu. Ze Země je vesmír tak tmavomodrý a temný. Přitom ukrývá tolik barev a tajemných obrazů. Víme, jak vypadá, ale přesto bych se ho chtěl dotknout, cítit jeho vůni.“

Hvězdy jsou tak zlaté, obklopené černým pláštěm. Představuji si, že voní jako vanilková zmrzlina a lékořice. Muselo by být krásné se tam nadechnout.“

Vědec se zadíval na oblohu a vzápětí zpět do důvěřivých očí přítele. Nechtěl ho zranit, ale jeho vlastní svět byl prostý iluzí. Nedokázal se ubránit snaze ukázat snílkovi svou vlastní cestu ověřené pravdy.

„Ve skutečnosti hvězdy stárnou. Těch, které září modře, je už málo. V průběhu svého života zčervenaly a dnes jsou růžové, krémové nebo tyrkysové. Průměr jejich barevného záření je barva béžová. Co se týče vůně... Ty, který rád čicháš k růžím, bys tam být nechtěl. Vesmír páchne jako tavící se kov. Ale pokud chceš snít, tak v některých oblastech Mléčné dráhy objevili vědci vysokou koncentraci látky ethylester kyseliny mravenčí. Tato látka je přítomna i na Zemi a ovlivňuje vůni rumu a chuť malin.“

Básník si lehl na záda do chladivého písku, podložil hlavu rukama a přemýšlel, kdo z nich dvou má vlastně na své plošině více hrbolů. Doufal, že přítel najde odpověď.

„Tak my bezmocně kloužeme ke smrti, obklopeni béžovou barvou, čichajíc k rumu a malinám? Jak tedy vysvětlíš smrt samotnou?“

„Smrt je zajímavý faktor vzhledem k faktu, že energii nelze vytvořit ani zničit. Vždy se jedná o její transformaci. Lidský organizmus bezesporu energii disponuje. Po smrti tedy musí nutně docházet k její přeměně v energii jinou.“

„Kam tedy odejde duše? Kam mizí podstata naší osobnosti?“

„Duše?!“ vyprskl vědec pohrdavě. „Neobtěžuj mne otázkami na něco, co neexistuje!“

Nestojím o rozhovor o slepé víře!“

Básník se zadíval na přítele a na jeho tvář pokrivenou hněvem. Přemýšlel, zda je možné, že by někdy pochopil jeho vlastní pohled na svět. Vědcův názor byl tak zřetelný, že nebylo třeba slov.

„Jak tedy vysvětlíš nenávist, přátelství, nebo lásku?“ zeptal se sám trochu rozčilený.

„Láska. Nenávist...“ vyplivl zhnuseně vědec, „to je otázka hormonů. Potřeba zachování druhu a ochrany smečky. Na to by ti lépe odpověděl nějaký chemik nebo endokrinolog. Z hlediska fyziky je pojem jako láska nepodstatný.“

„Mne ale tyhle emoce živí. Obohacují mou duši i duše lidí, kteří touží o nich číst. Jak tedy vysvětlíš existenci mé fantazie?“

„Fantazie je pouze důsledkem zakódované racionality našeho mozku. Ten totiž potřebuje vysvětlení. Pokud nemá dostatek informací a vědomostí, začne hledat vysvětlení jinde. Tam se potom rodí tví andělé a víly.“

Básník se pomalu posadil, naklonil se k vodní hladině a nabral do dlaně trochu ledové vody, která v ní vytvořila průzračné jezírko s hrbolatým dnem a odrazem hvězd na hladině.

„Duše neexistuje, láska je nepodstatná a fantazie je klam hlupáků,“ konstatoval tiše.

Vědec s pocitem vítěze usedl vedle něho a smířlivě poplácal přítele po rameni. V té chvíli se z obrovské borovice nad nimi uvolnila veliká šiška, s mocným zuchnutím dopadla na jeho hlavu, kde se odrazila a skutálela do písku.

Básník zaklonil hlavu a hlasitě se rozesmál. Mezi záchvaty smíchu pak vykřikl: „Právě jsem zhmotnil svou myšlenku!!!“

„Zhmotnil svou myšlenku, zhmotnil svou myšlenku...“ odpověděl mu ozvěnou starý lom.

Pak básník náhle ztichl a obrátil se s vážnou tváří k příteli hladícímu dlaní bo-
lavé místo.

„Ta myšlenka se narodila díky mé fantazii, kvůli mé lásce a přátelství. Ve snaze
zachránit tvou duši.“

Vědec zvedl ze země šišku a pozorně prohlížel její podivnou dokonalost. Poký-
val hlavou na souhlas a pak s šibalským úsměvem pronesl svá poslední slova:

„Ale pomohla ti gravitace.“

Fyzika mi nic neříká

zvláštní cena KVK v Liberci

V ě r a P o l á š k o v á

Poprvé jsem se s fyzikou setkala ve svých jedenácti letech jakožto zákyně šesté-
ho ročníku. Stalo se tak na základě mylného předpokladu, že v tomto věku jsou už
děti dosti otrlé na to, aby jim tento předmět nepoškodil zdravý rozum a nezpůso-
boval noční můry. Hlavní podstatou této přírodní vědy jsou totiž složité věty popi-
sující jednoduché jevy a další „životně důležité“ hlouposti. Dnes už například vím,
že je výhodnější nechat si nohy přejíždět tankem, než aby mi na ně někdo stoupnul
podpatkem (viz závislost tlaku na ploše), a pakliže v mém čaji ulpí nejmenované
miniaturní drobký, s největší pravděpodobností budou vykonávat neustálý neuspo-
řádaný pohyb (viz Brownův pohyb) a poté je lze buď vyfiltrovat, nebo pozřít a dou-
fat, že se nejednalo o kyanid. Za zmínění též stojí fakt, že bych si neměla fénovat
vlasý pod vodou ani nad akváriem, protože bych tím mohla ohrozit svůj život nebo
životy rybiček (za předpokladu, že se v akváriu nějaké nalézaly). Občas máme šan-
ci zhlédnout nějaký pokus, jenž se ovšem povede pouze v případě, že přede mnou
sedí těleso, přes které nevidím. Mou jedinou útěchu v těchto neútesných hodinách
pak skýtal pohled skrze průhlednou amorfní látku nacházející se v rámu okenice
na bezvadně zakřivenou dřevinu svírající se zemí dobrých 50°. Minulý týden byl
arci tento objekt pokácen, z důvodu hrozícího nebezpečí spadnutí na školu. Nej-
spíš bylo ode mne bláhové vkládat do toho stromu naděje, ale docela mě to vzalo.
Dalším aspektem ovlivňujícím můj odpor k fyzice jsou nevhodné klimatické pod-
mínky při učení, vzniklé chorobnou zálibou naší učitelky v otvírání oken, zejmé-
na pak v zimních měsících. Jsem přesvědčena, že tato učebna je nejstudenějším
místem v celém okolí. Ani venku není taková zima jako tam. Po vstupu do třídy
se proto obvykle strhává bitva o vodovodní trubku, která je široko daleko jediným
zdrojem tepla, od něhož byvám většinou vytlačena silnějšími jedinci. Pokud nám
zrovna nepřimrzávají ruce k lavici, píšeme pololetky, přičemž roční období tehdy
bývá zcela irelevantní. Pololetka je v zásadě papír o velikosti 3 × 10 cm. Tyto roz-
měry byly vyvinuty na základě dlouholeté praxe naší fyzikářky a jsou navrženy tak,

aby se k nim nevešly odpovědi. Když to tak všechno shrnu, musím konstatovat, že za těch tři a půl roku, co máme fyziku, jsem ještě mnohem zmatenější, než jsem byla dříve, a dodnes nevím, zda se dají větry lapit do sklenice.

Takže suma sumárum: „Fyzika mi nic neříká.“

Proč mě (ne)baví fyzika?

Anna Nondková

Je horko, skoro se zalykám nedýchatelným, pokud to tak chcete nazvat, vzduchem. S předstíranou lehkostí si setru pot z čela. Mohl bych otevřít okno a nadechnout se pražského smogu. Rychle tuto možnost zavrhnou. Nechci dělat zbytečné pohyby navíc. Raději svou pozornost soustředím na ušmudlanou tabuli a pomalu ale jistě umírající květinu v růžovém květináči na katedře. Situace je bezútěšná, na mysl mi přicházejí depresivní myšlenky. Proč se snažím? Má to vůbec nějaký smysl? Raději žádný nehledám a nenápadně se podívám směrem k hodinám. Se zoufalým, skoro zhnuseným výrazem se odvrátím. Ještě dvacet tři minut. Co všechno bych mohl za tuto dobu stihnout! Skoro cítím, jak mi proklouzává můj život mezi zpocenými prsty. Vyschlo mi v ústech.

Autobus vyjel z místa A o 10 minut dříve, než z téhož místa vyjel vlak. Autobus jel průměrnou rychlostí 49 km/h, vlak 77 km/h. Do místa B dojevy vlak i autobus současně. Určete dobu jízdy vlaku za předpokladu, že autobus i vlak ujely stejnou vzdálenost.

Snažím se soustředit na každé písmeno, ale rozplývá se to celé v jednu velkou šmouhu. Mám nutkání položit si hlavu na desku stolu, všiml by si toho někdo? Nakonec přece jen odolám, ale nedokážu se ovládnout a zrudně zívnu. Po zádech mi stéká potůček potu, mám pocit, že se brzy v této učebně udusím. Podařilo se mi zahnat dlouhou chvíli pozorováním obrovské masačky, která poletuje třídou s hlasitým bzukotem. S nevysvětlitelným zájmem sleduji, jak v pravidelných intervalech naráží do okenní tabulky. Už jen jedenáct minut.

Bazén má rozměry dna 9 m a 16 m a výšku 152 cm. Kolik hektolitrů vody je v něm, pokud voda sahá 19 cm pod horní okraj bazénu?

Zase převody jednotek, začínám být opravdu rozladěný. Polévá mě horko, když jen pomyslím na chladnou vodu v bazénu. Už jen devět minut! Jsem sám sobě odporný, setru si pot z čela, ale už nepředstírám lehkost. Nenápadně vyndám z kapsy svých oblíbených kalhot mobilní telefon. Šest minut. Mám pocit, že se snad zastavil čas. Líně se vlekoucí minuty mě přivádějí k šílenství. Chce se mi křičet, rvát a volat o pomoc. Místo toho jen stěží polknu, významně se poškrábu na levém bolci. Dělá to vždycky, když jsem nervózní. Uklidňuje mě to. Skoro se koupu ve vlastním potu. Připadám si v tuto chvíli tak nepřírozeně. Kam vlastně patřím,

když ne sem? Ručička na hodinách se rozvážně posunula, už jen dvě minuty. Bojím se, že každou chvíli vybuchnu a neovládnu se. Cítím se neklidný a přestávám se kontrolovat. Začínám se celý chvět, mám třes v rukou. Teď je ta chvíle všechno skončit! Roztržitě si mnou spánky a jazykem si přejíždím po rozpraskaných rtech. Najednou se po místnosti rozezní dlouho očekávaný zvuk zvonění.

Mgr. František Svoboda neurčitě zamumlal, že děkuje studentům za pozornost během hodiny, a odvrátil se ze třídy. Byl sinálý v obličejí, po čele mu stékal ledový pot. Je pondělí, 8:45.

Odvaha a strach

Básnická soutěž

U příležitosti 20. ročníku festivalu Den poezie, tentokrát na téma Nebát se, vyhlásila Krajská vědecká knihovna v Liberci podzimní básnickou soutěž. Své básně měli autoři možnost přednést

během literárně hudebního večera, který se uskutečnil 27. listopadu 2018 v knihovní kavárně. Představujeme Vám tři vítězná díla.

Monika Kozáková Pospíšilová

1. místo / Zuzana Bitljanová

.....

NEBÁT SE

Nebát se a jít
S touhou ve vlasech
Cestovat ve svých snech
Nebát se svých stínů
Uzamčených v duši
Jen tak se brouzdat ranní travou
Nebát se a mít náladu hravou
Proletět se oblohou
A žít dokud nám přáno je
Nebát se hájit si své postoje
Vždyť seš tu jenom jednou
Reparát už není
Tak nepromarni šanci
K svému naplnění

2. místo / Martin Komňacký

NESTYDĚT SE STRACHOVAT

Život dokáže připravit i těžké chvíle,
kde hledání odvahy je běh na dlouhé míle.
Mít strach pak nelze nikomu zakázat,
jaký je asi postup nebát se odvalu ukázat.
A když jsi pak životnímu kroku na prahu,
je přeci lidské zažít strach mít odvalu.
Vždyť on život dokáže i strach připravit,
bojácného nelze odsoudit a popravit.
Strach totiž není žádnou slabostí,
možná je to i stupeň lidské jakosti.
A když na konci vše obrátí se v prach,
je velmi silné ukázat odvahu mít strach.

3. místo / Monika Nohýnková

NEBOJ SE ŽÍT

Dítě mé, láskou strhané,
zrozením vnitřně políbené.
Matkou svou tak chtěné,
až tužebně vymodlené.
Tiskne Tě láska má,
v duši tak vzbouřená.
Kmitají oči mé, vzhlížející do duše Tvé.
Tisknu Tě, teplo těla mého, hřeji Tě...
Roste ve mně síla nepoznaná,
mateřským pudem hnaná.
Den po dni, noc po noci,
polibek po polibku, skutek vstříc skutku.
Plní se sen, v ten den,
kdys pocítil skutečný a zázračný vjem.
Končí fráze pějící o cestě Tvé,
do této chvílky dožitě.
Žij dar můj, obět mou a lásku zvěčněnou.
Rozhodnutí o bytí a nebytí, chtění a nechtění,
cítění a necítění.
Synu, to je životní naplnění!

Jen tak

Monika Kozáková Pospíšilová

PTAČÍ SEN

Až pravdu s přeludem
spleteš nám dovedně,
ustel si pod křídlem,
rychle se smráká.
Z okrasných peří lži
polštář mi načechrej,
než půjdem snít
dál náš ptačí sen.

KRAJKATIT

Lačným chvílím jedné noci
vtisknu věčné jiskry vidinu.
Na smetiště dávných lásek
kus tebe i mě odpadá,
všech iluzí, snů popraviště,
v krajkách smutnou mršinu,
co neúprosnou tíhou času
zkroutí se a uvadá.

STŘEPINY

Ulož mě do pavučin tkaných
z dávno zašlých ideálů,
než přesvědčím své srdce,
že jsem opět jeho přítelem.
V chladném světě,
kde emoce jsou
vykoupeny bezpečím.
drž mou dlaň,
až vyjmeš střepy
kdysi pevných jistot
a ublížíš mi tím.

MONIKA KOZÁKOVÁ POSPÍŠILOVÁ
se narodila 16. března 1990 v Liberci, kde
vystudovala filosofii humanitních věd. V sou-
časné době zde žije s manželem a pracuje
v Krajské vědecké knihovně. Dosud knižně

publikovala kratší prózu v rámci antologií
a soutěžních sborníků (například Pole v kni-
ze 8. antologie českého hororu nebo Babucha
v e-knize 4. český thriller). V uplynulých třech
letech působila jako recenzentka, redaktorka

a překladatelka článků zaměřených na literaturu pro kulturní webový portál Kukátko.cz, pravidelně přispívá také do časopisu Světlik. Jakožto regionální autorka má za se-

bou aktivní účast na několika autorských večerech pořádaných v Liberci a okolních městech, příležitostně vystupovala rovněž jako porotkyně literárních a recitačních soutěží.

Mimochodem

Marek Sekyra

VIĎ

Vid', že si máme co říct.
Víc než co projde klíčovou dírkou.
Vid', že si máme co psát.
Víc než jen bílý vzkaz do černých skal.
Vid', že si máme co mlčet.

VŽDY JSEM CHTĚL ZDOLÁVAT VRCHOLY HIMÁLAJÍ

Vždy jsem chtěl zdolávat vrcholy Himálají,
anebo jiné,
a snad jsem i mnohé dosáhl,
místo abych dobýval hlubiny
lidských srdcí.

A teď je pozdě,
v době, kdy srovnávám
své vlastní zemětřesení s tím,
které snížilo vrcholy Himálají,
snad aby je přiblížilo hlubinám
lidských srdcí.

TO SE VÍ

Kdo ladil na noc cvrčkům struny houslíček?
Snad měsíc v úplňku anebo smrk,
jenž spouští větve své až k zemi
a tuká špičkou jehliček travám na klíček.
Ten houslový, to se ví.

Kdo opálil přes noc listům krajíček?
Snad potulný pekař anebo Bůh
rosy, jenž přešel sad až k nám
a smývá žínkou pot stromům z kůrčiček.
Těch chlebových, to se ví.

MAREK SEKYRA se narodil 14. listopadu 1974 v Ústí nad Labem. Absolvoval Pedagogickou fakultu Univerzity J. E. Purkyně obor český jazyk – dějepis. Pracoval v Severočeské vědecké knihovně, od roku 2002 žije v Liberci, zaměstnán byl nejdříve v Severočeském muzeu, nyní v Krajské vědecké knihovně jako vedoucí Všeobecné knihovny. Má dcery Malvínu Annu a Vivien Veroniku. Věnuje

se regionální literatuře, společně s Otokarem Simmem vydal antologii starých německých autorů z Liberecka pod názvem Ještědské květy (Krajská vědecká knihovna, 2008), Jizerské květy (2011), Frýdlantské květy (2013) a Ploučnické květy (2015). V roce 2007 vydal Kruh autorů Liberecka jeho sbírku Modré hodiny, v roce 2010 studii Máchovské mýty a omyly a v roce 2011 druhou sbírku Úvozy.

Uvnitř příběhu

host Světliku
Wilhelm Przeczek

DEN

V koruně poledne včely
přivolávají červenec
Na kopcích vydešený vzduch
hledá úkryt
před zárem

A tak během vedra
cítím den
prožitý až k bolesti
krvavou vůní
malin

KÁMEN U CESTY

Prachem jsme byli prachem budeme
Hrudka země
obrací se v dlani
než poslední spadne
na tvrdé víko

Kámen u cesty
začal putovat
v samém středu hory

DĚŠŤ

Z pochmurného vlhka
očistný liják

Kapka za kapkou
Hustý vodopád

Vzlykavý pláč nebes
v proudech vody

Naše viny nelze smýt

UKOLÉBAVKA

Melodie se mnou vycestovala daleko
V ní nacházím ozvěnu tvého zpěvu
Kolébá zemi
hlavičku nemluvněte
Vítr skřípe
Zvonky dávných pocitů

Jen nerozmyj
minulé příběhy
které nám pod víčka snáší
sen

Z polštiny přeložil Libor Martinek

WILHELM PRZECZEK (1936 – 2006) byl polský učitel, básník, spisovatel a aktivista ze Zaalží v Těšínském Slezsku. Je považován za jednoho z nejdůležitějších polských zaolžských spisovatelů své generace. Na jiném místě přinášíme recenzi na monografii docenta Libora Martinka o životě a díle tohoto básníka.

*pro Světlik vybral a připravil Milan Hrabal
foto: archiv L. Martinka*

HOŘKÝ MARCIPÁN

P a v e l M a t ě j k a

Leželi vedle sebe. Ruměnce jim zdobily tvář. Extáze pozvolna vyšuměla a srdeční duet plynule přešel z kvapného čardáše k pomalejšímu waltzu. Břehy Nirvány mizely v nedohlednu a za chvíli zbude jen sláný pot a trapné ticho.

S každým dalším úderem srdce byla realita blíže a vysněný svět těch dvou ztracených duší se začal jevit dětinským a hloupým. Zdálo se bláhové věřit, že těch pár dotyků stálo za ty výčitky, co je teď čekají. Co se ještě před pár okamžiky zdálo správné, byl dost možná jen další hloupý přešlap.

Další škobrtnutí po cestě životem. Další úrok stranou do temnoty, která studí na duši. Na jeden jediný okamžik dokázali proměnit své touhy ve skutečnost. Jenže svět už se zase scvrkl a zkrabatěl, tak jako vždycky.

Oba začali pochybovat. Nedokázali však své pochybnosti vyslovit nahlas. Báli se, že by jim tím dodali na opravdivosti. Možná, kdyby našli odvahu. Možná by se celé situaci společně zasmáli.

Jenže nikdo nepromluvil. Jen tam tak spolu, ale přece každý sám leželi a utápěli se v černých myšlenkách. Přitom je na jazyku páliło tolik otázek.

Co by na to řekly jejich rodiny a přátelé?

Ona věděla moc dobře co, a On na to raději nemyslel.

Na kratičký okamžik spolu sdíleli duši, a i to bylo svým způsobem děsivé. Podívat se jeden druhému do očí se najednou zdálo být nesplnitelným úkolem.

Hanba byla jejich tajemstvím, které je spojilo ještě pevněji. Nikdo jiný o tom nevěděl. Nikdo jiný se o tom nesměl dozvědět. Za všemi těmi obavami se však krčil skutečný důvod, proč jim došli slova. Největší strach měli ze sebe samých.

Nedokázali zůstat přáteli. Nedokázali se přestat vídat. Jejich vztah by šel popsat jako mimořádně prudká sinusoida. Nešlo tomu utéci. Pokaždé to skončilo stejně. Upřímné pohledy, kradmé dotyky a další nezapomenutelná noc.

Jenže po každé krásné noci přišlo pochmurné ráno. Spolu s úsvitem je zalil pocit hanby. Odchod bez rozloučení a předstírání, že se vlastně nic vážného nestalo. Vlastně šlo jen o další pracovní cestu. Láska na půl úvazku, nic víc, nic méně.

Nedokázali tu trapnou chvíli přerušit, nedokázali ji ani dál snášet. Nakonec to byla ona, kdo ji prolomil. Nepatrně se zavrtěla a kletba byla zlomena.

On hlasitě polkl. Sebral poslední zbytky odvahy. „Víš, zítra nás čeká kontrola z finančáku, tak doufám, že ti předal David všechny papíry.“

Neodpověděla hned. Nejprve k němu natočila hlavu, jako by snad špatně slyšela. Pak se dala do hysterického smíchu.

Smála se a smála. Otírala si slzy z očí. Proč s tím nedokázala přestat, nevěděla ani ona sama. Prostě to muselo ven.

Konečně se trochu uklidnila a zhluboka se nadechla.

„To má být ta věta?“ „Jaká věta?“

„Ta věta, kterou řekneš po tom všem. Moc dobře víš, jak oba riskujeme, a místo toho, abys řekl něco... jiného, tak začneš řešit práci.“

„No, tak co bych měl podle Tebe říct.“

„Já nevím, něco pěkného.“

„Hm, sluší ti to.“

„To určitě... Raději mi řekni, co si o tomhle celém myslíš?“ „No,“ začal pomalu a bezradně si prohrábl vlasy. „Myslím, že se nám to trochu vymklo z rukou.“

„Tomuhle ty říkáš: trochu vymklo z rukou?“

„Nazvala bys to snad jinak?“

„Víš, jak by to dopadlo, kdyby se o tomhle někdo dozvěděl?“

„Nikdo to neví.“

„Zatím možná ne, ale jednou to praskne.“

„Pomalu si začínám myslet, že by to tak bylo lepší.“

„Víš,“ pokračoval, „zачínám mít pocit, že z tohoto pekelného labyrintu vede jen jediná cesta.“

„Tím myslíš co?“

„Tím myslím přestat s touhle hloupou fraškou a přiznat barvu. Něco se mezi námi změnilo, ty to víš, já to vím. Už mě celá tahle hra unavuje.“

„Laskavě mi neříkej, co ke komu cítím. Já to vím...“

„Ty to víš sama nejlíp, Kristýnko. Je mi to jasný.“

Na to nic neřekla. V hlavě se jí honila spousta myšlenek. Posadila se, aby se jí lépe přemýšlelo.

Nakonec to nevydržela. Na tohle nebyla připravená, a kdo ví, jestli kdy bude. Rozhodla se zrovna ve chvíli, kdy se ji pokusil obejmout. „Budu muset jít.“

Vyklouzla mu a začala se strojit. Oblečení měla rozházené snad po celém bytě. Tak jako vždycky.

On tam chvíli jen tak zaraženě seděl. Věděl, že se to stane. Sám by nejraději zmizel. Jenže před tím se nedá utéct. Dřív, když byl mladší, tak utíkal. Utíkal od holek a problému, protože to bylo jednodušší. Teď se to jednodušší nezdálo.

Nakonec vstal z postele, aby ji alespoň vyprovodil.

Kristýnka mezitím zápasila se svými lodičkami. Roztřesenýma rukama se marně pokoušela utáhnout si řemínek na druhé botě. Připadalo ji, že to trvá věčně. Ještě chvíli a rozbereš se.

Musela pryč, čekali ji doma. On stál ve dveřích, ruce měl v kapsách. Zdálo se jí, že se mračí. Už nedokázala snést ani jediný pohled na tu zachmuřenou tvář.

Nejraději by zůstala. Sundala kabát spolu s nynějším životem a odložila jej do toho nejtemnějšího kouta skříně. Hned na to by ji následovala kabelka a potom...

Měl pravdu. Něco se změnilo. Loučení už nebylo tak snadné jako dřív. Proto se nerozloučila. Na tvářích ji studily slzy. Otřela je.

Vždyť doma na ni čekal ten nejhodnější manžel a dvě krásné děti. Tohle jim nemohla udělat. Nesměla.

Běsi Dodo Gombára

Dostojevského román *Běsi* do divadelní podoby upravil a režie se ujal Dodo Gombár. Libereckou inscenaci v Šaldově divadle jsem navštívil 28. února 2019.

Hraje se obráceně, diváci sedí na jevišti, dívají se do hlediště, početné jsou v něm figuríny v životní velikosti, v počátku sedící na sedadlech. Výprava Terezy Kopecké slouží k zastření konkrétního času, vedle složitého kostýmu, vycházejícího ze smokingu, do kterého je oblečen Š. T. Verchovenskij, a nadčasového kostýmku V. P. Stavroginové, je tu nápadná krinolína J. M. von Lembkeové, apartní červenobílý kostýmek L. N. Drozdovové a blyštivý smoking a žlutá paruka P. Š. Verchovenského, a ryze současný teroristický oděv a černý plnovous I. P. Šatova. Čtyři muzikanti jsou na balkoně. Minimalistickou hudbu složil Robert Mankovecký, na-

studoval ji Dalibor Tuž. Prostorem se proplétají dva tanečníci, Jaroslav Kolář a drobná Kristýna Petrášková, jako marní svědkové čistoty. Režisér Dodo Gombár použil všechny prostředky, které mu liberecké Divadlo F. X. Šaldy dalo, aby se vyrovnal s tématem *Běsů*, jež před stopadesáti lety nastolil F. M. Dostojevskij.

Šedovousý Štěpán Trofimovič Verchovenskij – Martin Polách vypráví, že až se uzdraví, hned začne psát, ale už si ho málokdo všimá, a tak odjíždí s Varvarou Petrovnou Stavroginovou – Markétou Tallerovou z hlavního města na její venkovský statek, kde bude vychovávat jejího syna Nikolaje Vsevolodoviče Stavrogina – Jana Jedlinského, který se po čtyřech letech vrátil. Verchovenskij je starý snilek, na kterého se pomalu zapomíná. Sězuje si, že ho vystrnadili mladí, kteří rází zase svoje

vidění světa. Jeho dlouholetá přítelkyně Varvara Petrovna myslí, že život bezpečně zvládne. Objevují se dva synové: Petr Štěpanovič Verchovenskij – rtuťovitý drobný Tomáš Váhala v žluté paruce a blyštivém smokingu, který s přehledem otci vysvětlí, že je sebestředný a samolibý trouba, a sebejistý, až arogantní Nikolaj Vsevolodovič Stavrogin, který si dělá co chce, neplatí pro něj zažité konvence, ale brání se přiřazování k místnímu revolučnímu kroužku, do kterého ho chce přivést Ivan Pavlovič Šatov, ještě bez výbušnin na těle. Matka hezkého vysokého syna chápe, ale jemu je to jedno. Matka se také snaží namluvit Š. T. Verchovenského Lizavetě Nikolajevně Drozdovové – Barboře Bezákové. Smršť pocitů, kterým Š. T. Verchovenskij podléhá, je důsledkem bývalého vztahu učitele a žákyně, ale čilá Drozdovová zanechává flirtování a utíká za lepším. Maria

Timofejevna Lebjadkinová – Veronika Korytářová těžce snáší opilého manžela Kapitána Lebjadkina – Zdeňka Kupku. Liputin – Tomáš Impseil a Virginskij – Tomáš Holý nic nechápou, ale činí se. Mladý Verchovenskij se snaží starého Alexeje Nilyče Kirillova – Martina Stránského přinutit k dehonestujícímu podpisu. Nejzáhadnější je Darja Pavlovna Šatovová – Karolína Baranová, chvíli působí jako boží posel, za chvíli se projeví jako čistokrevný cvok, který oslovuje neexistujícího muže. Stavroginová dává svému starému příteli Verchovenskému dost peněz, aby šel pryč a mohl slušně žít, ale Verchovenskij peníze bere jako urážku, nechce se nechat žít. U Čechova, který se podobným tématem zabývá později, je markantní nedostatek peněz, ten u Dostojevského nehraje roli.

Dostojevskij v Běsech ukazoval, kam až se může lidstvo dostat bez Boha.

Dodo Gombár ukazuje stav, kdy je to více méně jedno. Prakticky nevíme, co chceme. Není to tragédie, proti některým výstřelkům mladých státní správa zakročí, hejtman Andrej Antonovič von Lembke – Jaromír Tlalka křičí, že takhle to nenechá, ale prakticky proti tomu jde udělat jen málo. Jeho manželka Julie Michajlovna – Štěpánka Prýmková doufá, že nějaké místní revolucionáře potká a pohovoří s nimi, což hejtman trpce snáší a chce ji zatknout jako první. Kněz Tichon – Ladislav Dušek měl v době Dostojevského mnohem větší vážnost, dnes ho slyšíme, ale nebereme ho vážně. Pr-

chající syn Stavrogin si bere s sebou potvoru Drozdovou, proběhnou balkony a zmizí v chodbě.

Režisér Dodo Gombár vytvořil nám známý svět, je tu hejtmanka von Lembkeová v rokokové krinolině i vousatý Šatov, oblečený jako sebevražedný útočník Islámského chalífátu, kapitán Lebjadkin v esenbácké uniformě a další, všichni dohromady představují skutečnost, které rozumíme jen částečně. Režisér Gombár nám přinesl klíč, jak ji můžeme chápat. Vznikla inscenace, nad kterou se musí přemýšlet. Určitě stojí za zhlédnutí.

Otto Hejnic

Cenná monografie

Wrocławské vydavatelství ATUT vydalo na sklonku loňského roku cennou monografii pedagoga, překladatele a literárního vědce Libora Martinka o významném polském básníkovi Wilhelmu Przeczkovi (1936–2006). Tento karvinský rodák žil na českém Těšínsku a literárně se pohyboval na pomezí dvou kultur – české a polské. Svou poezii i další díla psal polsky. V jeho osudu lze nalézt určitou podobnost s autory na česko-německém pomezí, přestože na Těšínsku byla a je kulturně-politická situace odlišná. Zato specifikum hornictví, těžkého průmyslu a zdevastované krajiny reflektované v básnickové díle nám sever Čech nápadně připomíná.

Docent Martinek patří k zásadním znalcům moravsko-slezského regionu a jeho literatury, což prokázal již v před-

chozích publikacích, ať už to byly souhrnné publikace nebo monografie o autorech Těšínska Władysławu Sikorovi (2015) nebo Henryku Jasickzovi (2016). V knize o Przeczkovi, zdá se, dosahuje zatímního vrcholu své literárněvědné publikační činnosti. Jeho práce zde vykazuje důkladnou znalost primárních i sekundárních zdrojů, schopnost analýzy. Největším přínosem je však soustavnost, s níž sleduje komplikovaný vývoj Przeczkovy literární tvorby, zejména pak básnické.

Kniha je rozdělena do jedenácti částí. V první charakterizuje situaci v polské společnosti českého Těšínska po 2. světové válce. Ve druhé části se zabývá vývojem polské menšinové literatury u nás od roku 1920 až do současnosti. Po tomto širším úvodu se už plně soustředí na básnickovo literární dílo. Pětinu

rozsahu knihy tvoří rozbor jeho básnické tvorby od prvotiny *Czarna calizna* z roku 1978 až po *Stoletý kalendář* (2001). V této kapitole Martinek podrobně zkoumá jednotlivé sbírky nejen z pohledu všemožných básnických atributů, ale sleduje i širší kontext dobový. Ve svých analýzách ústrojně využívá citací z recenzí a ostatních hodnocení Przeczkovy tvorby, čímž jeho text zís-

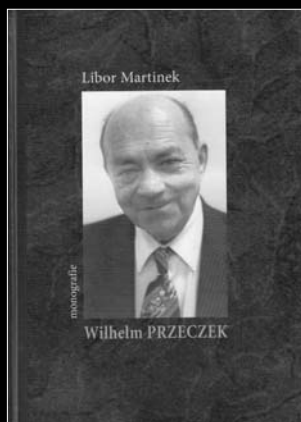
Intimní bedekr připravil Libor Martinek a zatím poslední *Stoletý kalendář* vyšel v roce 2001 v překladu Karla Vůjtky. Díky překladovým titulům literárně-kritický byl pohled na Przeczkovu tvorbu podstatně obohacen názory českých recenzentů.

Na tuto část Martinkovy knihy navazuje zamýšlení nad domem a domovem v Przeczkově poezii, básnický dialog s Jinřichem Zogatou a závěrečné shrnutí tématu. Pozornost je věnována rovněž Przeczkově prozaické a dramatické tvorbě, jak divadelní tak rozhlasové. Opomenuta není ani jeho překladatelská činnost. Další, nejrozsáhlejší částí knihy je básníková korespondence s různými významnými osobnostmi polské i české kultury.

Monografie je vybavena přehledem literárních ocenění, prameny, jmenným rejstříkem a rozsáhlou výběrovou bibliografií básníkovy díla. Onou výběrovostí je naznačena obtížnost dohledávání zdrojů a informací i přesto, že jde o autora prakticky současného. (Proto autor recenze chápe, že mezi knižně vydanými překlady chybí výběr z jeho poezie *Erotyki – Erotikon*, který Przeczek uspořádal a přeložil ve spolupráci se svou dcerou Lucynou.) Cenným doplňkem jsou dvě přílohy, obsahující Martinkovy překlady Przeczkovy poezie a archivní fotografie.

Wihelm Przeczek zejména svým básnickým dílem výrazně přesáhl svůj region a obohatil jak polskou, tak i – v překladech – českou poezii. Nejnovější kniha Libora Martinka o tom podává přesvědčivou výpověď.

Milan Hrabal

Libor Martinek:
Wilhelm Przeczek. Monografie.
Wrocław 2018. 424 stran.

kává na sytosti a není jednostrunný. Důležité je, že součástí analytického zkoumání jsou zařazeny také knižní překlady. Samostatného českého výběru ze své poezie se Przeczek dočkal až v roce 1991. Byl nazván *Promlčený počet štěstí* a podílelo se na něm devět překladatelů. Později vycházejí překlady uspořádané jednotlivými překladateli, např. Jindřich Zogata vydal výběr nazvaný *Příliš pozdní milenec*, literární kritikou velmi pozitivně zaznamenaný

Naše sebrané trable

Znalec anglického humoru režisér Petr Palouš nastudoval v Malém divadle v Liberci hru *All That Trouble We Had* současného britského dramatika Paula Lucase. V překladu Petra Fantyše pod názvem *Naše sebrané trable* měla hra 15. února 2019 svou českou premiéru.

Jevištní výtvarnice Jitka Moravcová zvolila hnědočervenou stěnu se třemi dveřmi, jedním oknem a dvěma prostory na hraní a zábradlím. Nápaditou hudbu složil Petr Čermák.

Vaughan – Václav Helšus, s dcerou Hannah – Michaelou Foitovou, sledují dalekohledem vysokánský most, ze kterého se skokani, kteří chtějí skončit se životem, vrhají dolů do vody, což je zábavná podívaná. Během času dívka staršímu vyká, Vaughan s motýlkem připomíná profesora, Hannah v černých kytkatých šatech jeho pokornou dceru, která se časem vzbouří. Jednou za týden je navštěvuje výběřčí nebo spíše vyděrač Layton – Jakub Kabeš, je to nervní mladý člověk, jednou sebestředný, jindy o sobě pochybující. Vaughan a Hannah všechny peníze nemají, což

Layton nakonec akceptuje a jde za Regem, Přemyslem Houškou, který bezmezně miluje neznámého muzikanta, cokoliv o něm sbírá a nemůže si pomoci. Layton ale bez Rega nemůže být. Pesimistu Vaughana zkouší vytrhnout ze smutku životní optimistka pošťačka Margot v podání Jany Hejret Vojtkové, věší na zábradlí povzbudivé letáky a ptá se kohokoliv, jestli si ji vezme. Jeden ze skákajících zabije labuť, kterou Vauhan a Hannah vyloví a snědí, 60 metrů letět vzduchem je poukázka na rychlou smrt.

Záhada přijde, až dolů skočí Oliver – Michal Laurie, bytostný pesimista, který si v životě nic neužil. Nejen že se mu nic nestane, ale během letu se změní v hubenějšího a vyplave jako známý policista v uniformě a s helmou, který jde po britské bestii. Mnoho otazníků zůstane nezodpovězeno, kdo něco pochopil, zasměje se.

Inscenace se povedla. Vedle nejznámějšího Václava Helšuse, který byl už při vzniku Malého divadla, jeho dceru hraje půvabná Michaela Foitová. Poznáme vše kazícího slizouna Jakuba Kabeše, který chce situaci zachránit. Přemysla Houšku vidíme, jak svázaný přihlíží ničení LP desek nůžkami na plot. Michal Laurie si užil, vychutnal si prázdnotu nijakého nikoho i důležitost uniformy, Jana Hejret Vojtková si ozkoušela 105procentní přitakání životu.

Viděl jsem představení 22. února.

Otto Hejnic

Bouře A. N. Ostrovského a A. Peškové

Alena Pešková odchází z baletu F.X. Šaldy. Po osmi letech se prezentuje Bouří dle dramatu A. N. Ostrovského, s důrazem na to, že baletem lze říci pomalu všechno. Hudbu jí složil Michal Vejskal, s použitím tradičních pravoslavných zpěvů. V programu se píše, že tato hudba odpovídá baletnímu provedení, myslím, že by bylo škoda, kdyby zanikla spolu s inscenací. Autorem scény a kostýmů je Aleš Valášek, na scéně vytváří balkon, ke kterému vedou dvojše schody, nutné rekvizity se snášejí dolů na lanech. Kostýmy vycházejí ze secese, pánové si většinou nesundávají sako, dámy mají upjaté kostýmy s dlouhými rukávy. Divadlem zní bouře, dolů na jeviště padají kapky vody, která se rozstříkne kolem, dívky nemají deštníky jen tak. Libreto, režie a choreografie, to vše je dílem Aleny Peškové. Inscenace měla premiéru 29. března 2019, viděl jsem reprízu 3. května.

Kateřinu Kabanovou tančí jako host sólistka Národního divadla v Brně Ivona Jeličová, dokáže svou roli prožít, jejího přítele a milence Borise Gregorjeviče ztvárnil Rory Ferguson. Zblízka jsem viděl, jak v závěru prvního jednání

Káťa a Boris zvolna podléhají zakázané lásce. Setkali se ve společnosti, vzájemně na sebe mysleli, teď se potkali sami v přírodě, protože služka Varvara – Rie Morita, sehnala klíč od branky vedoucí k Volze. Váša Kudrjaš, ztvárněný proti plánu Alexeyem Yurakovem, jde s Varvarou do sadu, když vidí Káťu a Borise, nechají je samotné.

Káťu má týrat vdova Marfa Ignatěvna Kabanová, ztvárněná Margaux Thomas, její syn, Tichon Ivanyč Kabanov – Mischa Hall, manžel Káti, je k ní chladný, sice v ruce drží placatku, ale na opilce nevypadá. Teď vyrazil za obchodem.

Zaujímou další postavy dramatu, sebevědomý a lakomý kupec Dikoj – Macbeth Kaněra, odmítá veškeré návrhy, služebná Glaša – Annabel Pearce, poutnice Fekluša – Veronika Šlapanská, a Kuligin – Joseph Edy, dokresluje zajímavé představení. Občas se pod melodií ozve nezřetelná ruština. Kateřina je samotinná proti vůli konzervativního okolí, útočí na ni celý baletní soubor.

Šéfová baletu Alena Pešková odvedla v Liberci mnoho záslužné práce, vytvořila mezinárodní soubor, ale noví sólisté potřebují zaplatit, což se ukázalo jako směrodatné. Uvidíme, kdo usedne na opuštěné křeslo, a jsme zvědaví, kolik zahraničních hvězd v Liberci zůstane. Přejeme Aleně Peškové vše nejlepší do dalších představení, úplně poslední ji v Liberci ještě čeká. Podotýkám, že inscenaci, krom strhující Ivony Jeličové, výrazně pomohla hudba Michala Vejskala. Přijďte se určitě podívat.

Otto Hejnic

Ve sborníku Krajina našich slov 2019 se představí dvacet českých a saských autorů

Dvanáct českých a osm německých spisovatelů přispělo do chystaného společného sborníku s příznačným názvem Krajina našich slov 2019, který vydává Euroregion Nisa ve spolupráci s Kruhem autorů Liberecka, Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a několika knihovnami z německé části ERN.

Sborník navazuje na aktivity dnes již bývalého Kruhu autorů, který od roku 2003 mapoval literární tvorbu zdejších autorů ať již v čtvrtletníku Světlik, který v této činnosti pokračuje dodnes, tak především v deseti velkých sbornících s názvem Kalmanach. V něm se jeho editoři snažili od počátku představovat spisovatele, historiky a výtvarníky ze sousedního Saska a Polska.

Vyvrcholením této snahy se stal sborník s názvem Naše krajina slov z roku 2007, v němž se představila desítka českých autorů v českém i německém jazyce. Kniha měla velkou odezvu na obou stranách hranice nejen pro svůj obsah, ale i pro své výborné grafické zpracování.

Krajina našich slov jde v tomto směru ještě dál, neboť přináší tvorbu autorů z obou stran hranice v zrcadlových překladech. Čtenáři se v ní mohou těšit na Miloslava Nevrlého, Vlastimila Vondrušku, který napsal pro sborník povídku Imperativ krve, Milana Exnera, Štěpána Kučera, básníky Marka Sekyru, Martina Trdlu, Julia Benka a na další více i méně známé autory. Z německých jsou pak známá především dvě jména: spisovatelka a etnografka

Róza Domašcyna či prozaik a novinář Peter Gehrisch. Knihu opatřilo ilustracemi dvacet výtvarníků, kteří žijí v české části ERN.

U vzniku sborníku stál, stejně jako u jeho předchůdce z roku 2007, básník, novinář a překladatel Luboš Příhoda. Byl to především on, kdo projekt několik let tlačil před sebou. Vydání knihy, kterého se nakonec ujal Euroregion Nisa, se už bohužel nedožil.

„Krajina našich slov 2019 nemůže zasypat příkopy vzniklé mezi Čechy a Němci vinou druhé světové války a následným rozdělením Evropy, ale má ambice částečně přispět k jejich postupnému odstraňování. Současně bylo naší ctížádostí, aby kniha posloužila všem, kteří se jazyky zabývají. Německým bohemistům a českým germanistům, učitelům, studentům i zájemcům z řad široké veřejnosti na obou stranách hranice,“ vysvětlila ideu vzniku knihy Radka Ženíšková z Euroregionu Nisa.

Jan Šebelka

Martin Trdla

(ukázka)

ŠIDÍTKA

Někdy by realita potřebovala
prohnat photoshopem,
básně z Poetizeru zase autotunem.
Viděl jsem úředníka
pracovat na playback
a šestí v kostce
(přidej vejce, odstraň rozum).
Momentálně sháním aktualizace
do navigace
namluvené konejšivým ténbrem
Hany Zagorové po šedesátce,
abych úspěšně projel
svým osudem.

JE TO PARÁDA

Z polštáře na tebe vrčí Ibalginy,
z šuplíku vyšťekl bývalý kamarád.

Krvácíš pochoutkový salát a
IČO ověšené rolničkami.

Ve vaně topí se Marat
na hrudi Karla Zicha,
vyhlásili třetí povodňový stupeň.

Výpisy z účtů cvičí
partnerskou jógu s razítky,
rotoped má reaktivní depresi.

Jsi zase o starost starší.

V siláckém postoji se ti začínají
třást kolena.

Vlastimil Vondruška

(ukázka z povídky)

IMPERATIV KRVE

Robert mívával občas podivný sen, který byl tak živý, jako by šlo o skutečnou vzpomínku. Byl to však spíše útržek jakéhosi obrazu, než aby šlo o souvislý děj. Utěšoval se, že podobné noční můry pronásledují snad každého člověka. Sen byl sen a vyznat se v lidské psychice bylo skoro nemožné i pro odborníky.

Začalo to v raném mládí. Ve snu utíkal mezi hořícími dřevěnými stavbami, byl to jakýsi dvůr, ale starobylý, nic co by znal ze svého okolí nebo z televize. Kolem se mihali mužové v podivných oděvech, někteří měli na hlavách přilby či v rukách halapartny. Za ruku držel dívku s dlouhými černými vlasy, byla krásná a on věděl, že to není jeho sestra, ale milénka. Neřekli si ovšem ani slovo. Pak před ně spadl hořící trám a museli se zastavit. Rázem je obstoupili tři žoldnéři, jeden popadl dívku za ruku a táhl ji pryč. Kde on sám vzal v ruce sekeru, to nevěděl. Rozmáchl se a tomu nejbližšímu rozpoltil hlavu. Vystříkla krev a stříkala pořád dál, až se v ní začal dusit a topit, a to se pak vždycky probudil.

Od 1. 6. do 31. 8. 2019 bude **KNIHOVNA UZAVŘENA** z důvodu **rekonstrukce** prostor

Prodloužení výpůjční doby

Všechny vypůjčené dokumenty můžete **vra-
cet během září, nejdéle na začátku října dle
data na vašem výpůjčním lístku.**

Rezervace, objednávky

Objednávky ze skladů a půjčoven v hlavní bu-
dově **nemůžeme** během uzavření **vyřizovat,**
výdej rezervací po domluvě na **vybrané po-
bočce** (kontaktujte nás: **tel.:** 482 412 143,
e-mail: vypujcky@kvkli.cz).

Platnost průkazu

Všem čtenářům **prodloužíme platnost regis-
trace** o 3 měsíce.

Navštivte naše pobočky

Zájemce o půjčování knih, novin a časopisů zve-
me na naše pobočky, které budou během uza-
vření hlavní budovy zásobovány větším mno-
žstvím žádaných knih a dalších dokumentů.

www.kvkli.cz/leto

tel.: 482 412 133

e-mail: library@kvkli.cz

*Velmi se
omlouváme všem
naším čtenářům
za případné
komplikace.*

Půjčte si zásobu čtení na léto VČAS

od 1. 5. dočasně **zvyšujeme
limit vypůjčených dokumentů:**

.....
čtenáři **starší 15 let** si mohou
vypůjčit až:

- 50 knih
- 25 CD
- 40 časopisů
- 10 filmů na DVD
- 5 her
- 10 map

.....
děti **do 15 let** si mohou vypůjčit:

- 30 knih
- 10 časopisů

.....
*Noviny budou k dispozici na po-
bočkách Vesec a Ruprechtice.*

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

e-mail: library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Kruh autorů Liberecka (KAL)

e-mail: sekysra@kvkli.cz

http://www.kruhautoruliberecka.cz/

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června
V zámku bylo práce a běhu o překot. *Blázniviny se rozsévají*
Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!
Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.
Die Welt ist alles, was da ist.
A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.